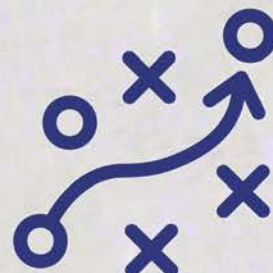
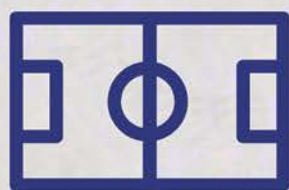

BUURT SPORT COACH.

NR. 10

SPORT VERSTERKT

De rol van de buurtsportcoach in Sportakkoord II

- 'inclusie en diversiteit' – iedereen in Nederland, ongeacht leeftijd, geslacht of etnische achtergrond, kan met plezier meedoen, voelt zich welkom en wordt niet uitgesloten;
- 'vaardig in bewegen' – verbeteren van de motorische vaardigheid van kinderen, onder andere door het plezier in sportdeelname te vergroten en zo een leven lang sporten en bewegen te stimuleren;
- 'ruimte voor sport en bewegen' – een functionele en duurzame sportinfrastructuur realiseren door de exploitatie van sportaccommodaties en de beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte te verbeteren en sportaccommodaties te verduurzamen;
- 'vitale sportaanbieders' – alle typen sportaanbieders toekomstbestendig maken, zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk blijft. De financiële en organisatorische basis wordt op orde gebracht zodat aanbieders hun vizier kunnen richten op verbreding van hun aanbod;
- 'sociaal veilige sport' – overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos kunnen sporten. Dit vraagt aandacht van iedereen en om ondersteuning van bestuurders, sportclubs, trainers, ouders en verzorgers ook om misstanden te voorkomen en de ondergrens te bewaken;
- 'maatschappelijke waarde van topsport' – inspirerende en maatschappelijke waarde van topsport versterken om daarmee meer maatschappelijke impact te creëren én het aantrekkelijker te maken om (als individu, overheid, school of bedrijfsleven) te investeren in topsport.

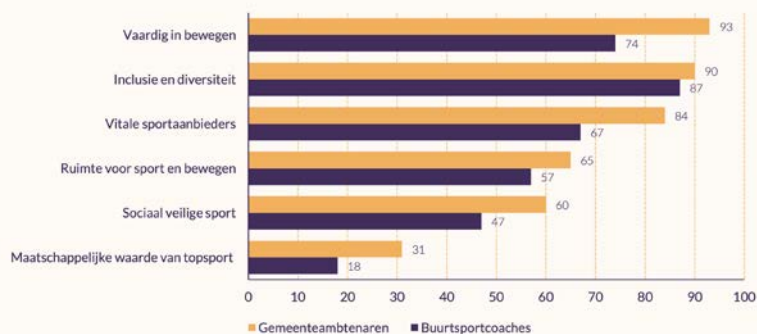
De rol van buurtsportcoaches in het Sportakkoord II en bij onderdelen van GALA

Bekijk ook het rapport van het Mulier Instituut met de resultaten van onderzoek naar de rol van buurtsportcoaches in het Sportakkoord II en verschillende onderdelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Buurtsportcoaches leveren op verschillende manieren een bijdrage aan de thema's en ambities van deze regelingen.

Bijdrage aan thema's uit Sportakkoord II

(in procenten, volgens buurtsportcoaches zelf (n=130) en gemeenteambtenaren (n=89))

Bron: Mulier Instituut, peiling onder buurtsportcoaches (mei 2023) en gemeenteambtenaren (mei 2023).

Gezondheidswinst

Als geen ander weten jullie hoe belangrijk sport en bewegen is voor mensen. Samen sport belevén inspireert en ontroert. Maar zélf sporten doet zoveel meer: je wordt fitter, je raakt je stress kwijt, leert omgaan met prestatiedruk en met winnen en verliezen. En je leert nieuwe mensen kennen. Enorm belangrijk dus voor onze lichamelijke én mentale gezondheid.

In mijn eigen leven heeft sport ook altijd een grote rol gespeeld. Als een matig getalenteerde linksmid van RKVV Blauw Zwart A2, als fanatiek tennisser die ondanks zijn lengte toch (te) veel dubbele fouten sloeg en als bewonderaar van Nederlandse sporticonen.

Er zijn heel veel Nederlanders voor wie sporten en bewegen er vanzelfsprekend bij hoort. Maar dat geldt helaas lang niet voor iedereen. Uit recente cijfers (2023) blijkt dat volgens de beweegerichtlijnen 55 procent van de Nederlanders van vier jaar of ouder te weinig beweegt. En juist voor die grote groep mensen valt ontzettend veel gezondheidswinst te behalen als ze van de bank komen. En daarom ben ik zo blij met jullie.

Of jullie nou werken als buurtsportcoach, beweegcoach, combinatiefunctionaris, cultuurcoach, als coördinator sport en preventie of binnen de clubontwikkeling – jullie zijn een beroepsgroep die mensen daadwerkelijk in beweging brengt.

En daarmee geven jullie handen en voeten aan de uitvoering van het Sportakkoord. Want dat draait om lokale samenwerking tussen gemeenten, clubs, ondernemers in de sport, zorg en maatschappelijke partners.

Jullie zijn daarin ook belangrijke ogen en oren. Want jullie zien als eerste welke mogelijkheden of uitdagingen er zijn om meer mensen te laten sporten en bewegen. Jullie werken mee aan meer mogelijkheden om te sporten, aan een bloeiend verenigingsleven of aan meer sociale samenhang in een wijk – allemaal nodig om mensen in beweging te krijgen.

Kortom: jullie zijn heel belangrijk voor de sport en beweegsector! En daarvoor: grote dank, ook namens alle mensen die dankzij jullie het plezier van het sporten hebben ontdekt.

Vincent Karremans
Staatssecretaris voor Jeugd, Preventie en Sport

inhoud

3 Gezondheidswinst

Voorwoord Staatssecretaris Vincent Karremans

6 Het verenigen als smeerolie voor het sporten

Inleiding

12 Project in Capelle aan den IJssel biedt jongeren een 'safe haven'

Homebase

18 Ervaringsdeskundige doet het anders

Mike Wigink kent de hobbels en gaat als Buurtsportcoach Aangepast Sporten overal op af

22 Urban dance als ideale opstap

Er zit muziek in het sporten van meisjes in de openbare ruimte

28 Tijmen Maakal in zijn element als sportparkregisseur in Amsterdam

Linking pin op het sportpark

31 Volop kansen

Column Lodewijk Klootwijk

32 Effectieve aanpak op steeds meer plekken toegepast

Vuist tegen Discriminatie

38 Als sociaal veilig sporten écht gaat leven

Portret Janita Kist

42 Veelzijdig bewegen in Leeuwarden

48 Jouw partner voor een gezonde en sociale wijk
De Bewegalliantie

06

18

32

50 Achterhoek in Beweging zette coördinatiepunt clubondersteuning op
Clubondersteuning met vereende krachten

54 Gemeente Vught betreft ondernemende sportaanbieders nadrukkelijk bij het lokale sportakkoord

60 "Bijzonder dat iets wat je fictief bedenkt, ook écht wordt"
Column kinderburgemeester Femke Bakker

64 HC 's-Hertogenbosch zet zich in voor aandachtswijken
Kansengelijkheid op het hockeyveld

68 "Topsport inzetten voor maatschappelijke impact"
Raymond Koen, topsportcoördinator Noordkop bij het Olympisch Netwerk Noord-Holland

70 Harderwijk als het kloppend hart van een innovatieve aanpak
Het revitaliseren van (culturele) verenigingen

74 "Cocreatie is een win-win"
Cultuurcoach Riëndy Holder hield woord aan koningin Máxima

78 "Slechts tien procent van de fysiotherapeuten kende een buurtsportcoach"
MOOI in beweging

80 Ladies United: Samen sporten in veilige omgeving
Portret Loubna

50

60

70

colofon

Uitgave van
Vereniging Sport en Gemeenten

In het kader van
Brede Regeling Combinatiefuncties

In samenwerking met
Kenniscentrum Sport en Bewegen,
LKCA, NOC*NSF, Platform
Ondernemende Sportaanbieders
en Wij Buurtsportcoaches

Hoofdredactie
Kim Michielsens

Redactie
Rinske Bakker, Lindy van den Boomen,
Dirk Kremers, Virginie Manjoero, Maaïke
Rouw, Sido de Schifart, Ingrid Wijntjens

Met ondersteuning van
Wikke van Stam

Realisatie
Golazo Media
Wiersedreef 7
3433 ZX Nieuwegein
Tel 030 707 30 00
info@sportsmedia.nl
media.golazo.com

Fotografie
EVF Anouk, Jaap van den Broek,
@Moongotosoul, Shutterstock, Vereniging
Sport en Gemeenten

Teksten
Gonny ten Haaft, Yara Hooglugt, Leon
Janssen Lok, Jeroen Kuypers, Eddy
Veerman, Tessa de Wekker

Ontwerp/DTP
Pageturner, Jules Jeuris, Marco Reijnen

Drukwerk
Damen Drukkers
www.damendrukkers.nl

© 2024 Golazo Media
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand of
openbaar gemaakt in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, in fotokopie of anderszins
gereproduceerd door middel van
boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm
of welke andere methode dan ook, zonder
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het verenigen als smeerolie voor het sporten

Als het erom gaat de Nederlandse bevolking sportief in beweging te krijgen, hebben we het laaghangend fruit al lang geleden geplukt, meent Koen Breedveld, lector Impact of Sports aan de Haagse Hogeschool. Het eerste Sportakkoord, en zijn upgrade van vorig jaar, hebben tot doel dit fruit rijp te houden en tegelijk de groep die nooit iets heeft gevoeld voor sport alsnog enthousiast te maken. Dat kan heel goed in verenigingsverband, aldus Breedveld, via de traditionele sportvereniging maar ook via de talloze vormen van sportaanbod die er de voorbije dertig jaar zijn ontstaan. De buurtsportcoach fungeert daarbij als spilfiguur. JEROEN KLUYPERS

Met 22.000 verenigingen staat Nederland sportief nog altijd aan de top. Geen Europees land kan in dit opzicht aan ons tippen. “Maar het moet wel zo blijven”, zegt Koen Breedveld. “Aan de ene kant ben ik daar wel gerust op. In 1965 werd bijvoorbeeld in een klassiek geworden studie van het CBS al gewaarschuwd voor ‘verenigingsmoeheid’. Maar nog altijd is zo’n 5 miljoen Nederlanders lid van een sportclub en nu is dertien procent van de Nederlanders actief als vrijwilliger. Aan de andere kant zien we toch wel degelijk de negatieve impact van het toenemend consumentisme op het sportieve landschap. Steeds minder mensen hebben zin dertig jaar van hun leven voorzitter van een club te blijven; steeds meer mensen maken de afweging: Zal ik lid worden van een vereniging en elke zaterdag een kantinedienst draaien of af en toe even twintig euro neertellen en een baantje huren, wanneer ik daar zin in heb? De keuze valt helaas vaker in het voordeel van dat baantje huren uit. Vandaar ook de opbloei van de fitnesscentra en ander commercieel sportaanbod. Daar is niets mis mee. De ondernemers die deze centra uitbaten zijn supercreatief en zijn vaak heel goed in het organiseren van klantentrouw. Zo houden ze Nederland aan het sporten, ook als mensen geen trek hebben in het lidmaatschap van een vereniging.”

Afnemend vertrouwen

Toenemend consumentisme en individualisme zijn echter slechts twee aspecten die het verenigingsleven onder druk zetten, een ander is – indirect – het afnemend vertrouwen tussen burgers. “Verenigingen floreren ook dankzij het feit dat mensen elkaar goed kennen en samen zaken regelen”, legt Breedveld uit. “We zijn toch allemaal weldenkende mensen? Als er een probleem is, lossen we dat met elkaar op. Het vertrouwen dat aan de basis daarvan ligt, is geleidelijk aan het verdwijnen, met

als gevolg dat we de oplossingen voor veel problemen in procedures zijn gaan gieten. Er komt bijvoorbeeld een AVG, een protocol grensoverschrijdend gedrag, een vertrouwenspersoon. Hoe kleiner de vereniging is, hoe zwaarder de druk van die nieuwe regels gevoeld wordt. Ik betwist niet dat het nodig is, ik constateer alleen dat het tijdrovend is en dus afschrikt om vrijwilliger te worden.”

“Hoe kleiner de vereniging is, hoe zwaarder de druk van die nieuwe regels gevoeld wordt, dus ook hoe eerder een vrijwilliger wordt afgeschrikt”

Koen Breedveld (Haagse Hogeschool)

Sport als bijzaak

Consumentisme is een veelkoppig monster. Het zorgt voor concurrentie in de vrijetijdsbesteding, want naast het spel in de sporthal, op het veld, water of plein, is er ook het virtuele spel online en de verlokking van de social media. Er is ook steeds meer sportspektakel. “Maar meer sport bekijken op televisie heeft niet betekend dat we zelf meer sport beoefenen”, aldus Breedveld. “Terwijl voorgaande generaties in het weekend met vader meegingen naar het voetbal of met moeder

naar het tennis en zo automatisch lid werden van de vereniging van hun ouders, zijn daar andere activiteiten voor in de plaats gekomen. Corona heeft laten zien hoe snel en makkelijk sport zelfs van een hoofdzaak een bijzaak kan worden. Het kon even enkele maanden niet meer, nou, dan hoefde het eigenlijk ook niet meer. Klaarblijkelijk zit sport niet zo diep als we soms geneigd zijn te denken.”

Tijdelijk de rug toekeren

Vooraf jongeren zijn tijdens de pandemie afgehaakt. In de tekst die de ondertekening van Sportakkoord II begeleidde, werd daarvoor expliciet gewezen op het ‘gat’ in de sportdeelname dat tijdens de middelbareschooltijd ontstaat. Het wordt door de ondertekenaars zelfs als een grote uitdaging gezien jongeren tussen de twaalf en de achttien jaar aan het sporten te houden. Breedveld meent dat dit uitvalprobleem te sterk wordt gedramatiseerd: “Een kind dat op de basisschool plezier heeft gekregen in sporten, raakt dit heus niet meer kwijt. Als het op de middelbare school terecht komt, is er plotseling veel te veel dat zijn aandacht trekt en dat belangrijker lijkt. Dan kan zo’n kind de sport de rug toekeren, maar het zal tijdelijk zijn. Vroeg of laat begint zo’n jongere weer te sporten. Ook dat gaat niet vanzelf, maar dáár situeert zich volgens mij het echte probleem niet. Het grote punt zijn de kinderen die niet al vroeg in aanraking komen met sport en druk zijn met van alles maar niet met sport of buitenspelen. Dat geldt onder andere voor groepen nieuwkomers. Een migrant die in een sporthal komt en daar louter witte mensen ziet, die een andere taal spreken en lachen om dingen die hij of zij niet begrijpt en dus ook niet grappig vindt, haakt af. Dat afhaken gebeurt niet slechts die ene keer maar wordt al snel definitief.” Daar moeten we ons wel degelijk veel zorgen over maken. “Kijk, honderd procent sportdeelname is een illusie. Dat gaat ons nooit lukken. We zitten nu op 55 procent van de Nederlanders die nu aangeeft ten minste één keer

“Een kind dat op de basisschool plezier heeft gekregen in sporten, raakt dit heus niet meer kwijt. Als het op de middelbare school de sport de rug toekeert, zal dat tijdelijk zijn”

Koen Breedveld (Haagse Hogeschool)

per week te sporten. Dat is nauwelijks meer dan tien jaar eerder. Werk aan de winkel!”

Sfeer

Conny Helder, onder wiens ministerschap Sportakkoord II tot stand kwam, wond er vorig jaar geen doekjes om. We weten op welk tempo de Nederlandse bevolking veroudert, stelde zij. Terwijl er nu nog drie niet-senioren zijn op iedere senior, is de verhouding jong-bejaard tegen het eind van deze eeuw één op één. Dat heeft ingrijpende gevolgen voor de volksgezondheid. Als de sportdeelname op zijn huidige peil blijft, is tegen 2040 één op de drie Nederlanders chronisch ziek. Los van de vele extra miljarden die op tafel moeten worden gelegd voor de zorg, is een ongezonde bevolking ook ongelukkig en eenzaam. “En precies daarom is sfeer zo’n belangrijk element van sportbeleving”, vindt Breedveld. “Want tegen mensen zeggen dat ze moeten sporten voor hun gezondheid, is niet genoeg. Als een man of vrouw een aantal jaar terug is gestopt met sporten – omdat de baan te druk was, omdat er kinderen kwamen – hebben we de grootste kans dat ze het opnieuw oppikken

als ze het niet alléén hoeven doen. Als ze bijvoorbeeld drie vrienden of vriendinnen van vroeger terugvinden en met hun groepje bij een vereniging terecht kunnen, is de aansluiting met het sportieve gedrag snel weer gemaakt. Dat kan bij een vereniging, maar ook elders. Ook commerciële sportaanbieders zijn vaak heel goed in staat sfeer en gemeenschapsgevoel te creëren binnen hun bedrijf. Fitnessaanbieders zorgen voor een warm welkom en als sporters afhaken, bellen ze hen op en proberen ze ze met veel overredingskracht terug te halen. Commerciële sportaanbieders maken het aanbod zo laagdrempelig als maar moet of kan. Zo’n ondernemende persoonlijkheid is vaak wat traditionele verenigingen missen. Iemand die de boer

opgaat om nieuwe leden te werven, om twijfelaars over de streep te trekken. En dat moet ook, want – nogmaals – dat automatisme om lid te worden van de club waar vader of moeder al jarenlang sport en vrijwilliger is, staat heel hard onder druk. Dat wil niet zeggen dat elke sportvereniging het moeilijk heeft. Er bestaan gelukkig heel veel bloeiende verenigingen, met prachtige velden, oogstrelende clubhuizen, en een omvangrijk ledenbestand. Die zullen heus wel blijven bestaan. Maar er zijn ook tal van kleinere verenigingen – tafeltennisclubs met enkele tientallen leden en een gepensioneerde voorzitter, of een jeu-de-boulesclubje weggestopt in een buitenwijk – die zo’n actieve kracht ontberen. Toch is het van het grootste belang

“Voor het bereiken van de doelstellingen van Sportakkoord II is het belang van de buurtsportcoach maar moeilijk te overschatten”

Koen Breedveld (Haagse Hogeschool)

dat ook die kleinere verenigingen kunnen blijven overleven. We halen de opgaven van het Sportakkoord niet met enkel grote hockeyclubs en fitnesscentra.”

Pijnpunten

Ook geografisch zijn de zwakke plekken in het verenigingsweefsel goed te onderscheiden, stelt Breedveld. Hoewel je dat in eerste instantie zou kunnen denken, bevinden die zich niet noodzakelijk op het platteland, ofschoon ook dat vergrijsst en in sommige regio's zelf ontvolkt. “Om de eenvoudige reden dat in kleinere steden en dorpen het sociale weefsel sterker is en men elkaar daar dus sneller en makkelijker weet te vinden. Het onderling

vertrouwen is er ook nog groter, men kent elkaar nog. De pijnpunten vind je vooral in grotere steden, in wijken met veel bewoners met een migratieachtergrond en een los sociaal weefsel. De sportaccommodaties staan op te grote afstand, het voelt onvoldoende eigen, het is allemaal te onpersoonlijk. In die wijken blijkt de rol van de foundations – de Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds – van onschatbare waarde. Dat geldt dus ook voor de rol van de buurtsportcoach. Deze professionals kennen de wijk op hun duimpje, de bewoners maar ook de lokale sportaanbieders. Zij zijn bij uitstek geschikt om als sleutelfiguur te fungeren tussen vraag en aanbod. Ze kunnen ze naar elkaar toe

“We zien de negatieve impact van het toenemend consumentisme op het sportieve landschap”

Koen Breedveld (Haagse Hogeschool)

leiden en ook de aansluiting ertussen maken. Voor het bereiken van de doelstellingen van Sportakkoord II is het belang van de buurtsportcoach maar moeilijk te overschatten.”

Bredere samenwerking

‘Verbinden’ is een term die als sleutelwoord boven dit tweede Sportakkoord hangt. Ze wordt nadrukkelijk gebruikt in die paragrafen waarin gepleit wordt voor verregaande en zogeheten domeinoverschrijvende samenwerking. De sportsector moet de doelen samen realiseren met partners uit het onderwijs, het welzijn en de zorg. En anders dan in het eerste Sportakkoord moet de non-profitsector, waartoe verenigingen en gemeenten behoren, ook actief samen met commerciële sportaanbieders optrekken. De uitbreiding van de samenwerking heeft tal van termen

Een ongezonde bevolking is ook ongelukkig en eenzaam

geïntroduceerd, zoals GALA, IZA en POS. Het lijkt allemaal vrij nieuw, maar veel van deze samenwerkingsverbanden hebben al wortels in de voorgaande decennia. Niets komt uit de lucht vallen, meent Breedveld: “We zijn natuurlijk al veel langer dan vandaag bezig met sportstimulering en we hebben vroeger al aardige successen geboekt door gezamenlijk op te trekken.

Maar wat voor de hand lag en snel resultaat opleverde, hebben we inmiddels allemaal wel uitgeprobeerd. Daarom denk ik dat het toch nodig was dat er een landelijk Sportakkoord II kwam. Soms moet je iets in een woordelijk kader gieten om het een nieuwe impuls te geven. Of dat voldoende zal zijn? We gaan het zien. Misschien zal er in de toekomst toch een aparte sportwet nodig blijken te zijn.”

Fysiek en sociaal genoeg

‘Verbinden’ is echter ook in een andere betekenis van de term belangrijk voor het behalen van de doelstellingen. Dat is niet het verbinden van organisaties en sectoren, maar van individuen. Al ruim dertig jaar is Breedveld actief in het wetenschappelijk onderzoek van sportbeleid. Hij was onder meer tien jaar directeur van het Mulier Instituut. Door de vele

onderzoeken die hij voerde, begeleidde en presenteerde, is hij overtuigd geraakt van het doorslaggevende belang van het verenigen van mensen. De kern van sport is het spel, een spel dat je per definitie met anderen speelt. Als de buurtsportcoach erin slaagt wijkbewoners te verenigen, komt er een tweede plezier in het sporten. Dan gaat het niet alleen meer om het fysieke genoeg van het achter een bal aan lopen en scoren, maar ook om het sociale, het plezier van het samen spelen. Door het spel ontstaan buiten het spel vriendschapsbanden en de sociale druk die daar weer uit voort komt, houdt mensen aan het sporten. Wanneer je stopt met hardlopen stel je daarmee niemand teleur

“Soms moet je iets in een woordelijk kader gieten om het een nieuwe impuls te geven”

Koen Breedveld (Haagse Hogeschool)

buiten jezelf. Stoppen met basketbal, voetbal of jeu de boules stelt ook anderen teleur en dat voelt veel slechter. Het verenigen fungeert zo als de smeerolie tussen de deelnemers en drijfveer achter het sporten. “In welke juridische vorm we dat verenigen concretiseren, is dan van secundair belang”, aldus Breedveld. “Natuurlijk moeten we proberen zo veel mogelijk

van de 22.000 sportverenigingen vitaal te houden. Dat kan als een eigenstandige vereniging, maar ook in een mengvorm met welzijn of commercie. Ook de commerciële sportaanbieder kan sporters verenigen, ook de foundation kan dat, ook de buurtsportcoach kan dat. Zo zullen we die 55 procent sportdeelname hopelijk toch substantieel kunnen verhogen.” ■

Sport versterkt

Sportakkoord II kent drie ambities om de sport in Nederland te versterken: het fundament op orde, een groter bereik en meer (zichtbare) betekenis. De vier strategische partners Ministerie van VWS, NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten en Platform Ondernemende Sportaanbieders geven in het Sportakkoord een kader mee voor de uitwerking van de lokale sportakkoorden. Er wordt daarbij gewerkt met zes thema's:

- inclusie en diversiteit;
- sociaal veilige sport;
- vitale sportaanbieders;
- vaardig in bewegen;
- ruimte voor sport en bewegen;
- maatschappelijke waarde van topsport.

De artikelen in dit magazine sluiten aan op of geven een uitwerking van deze thema's.

P

Homebase

roject in Capelle aan den IJssel biedt jongeren een 'safe haven'

Een plek waar jongeren na school samen komen. Vrijwillig, om te sporten, te chillen of andere leuke dingen te doen. Niet óp school, maar wel vlak bij school. Waar alles op alles wordt gezet om ze te behoeden om op het slechte pad te raken. Het klinkt bijna te mooi om waar te zijn, maar in Capelle aan den IJssel is het al een paar jaar de normaalste zaak van de wereld. Het project 'Homebase' is een doorslaand succes, dankzij een prima samenwerking tussen Sportief Capelle, Welzijn Capelle, het jongerenwerk, drie middelbare scholen en de gemeente. LEON JANSSEN LOK

Het Comenius College, het EYE College en Accent Capelle, het zijn de drie middelbare scholen in het Zuid-Hollandse Capelle aan den IJssel dat zo'n 68.000 inwoners telt. Van elk van die scholen zijn er jongeren die Homebase letterlijk als hun thuisbasis zien. Een cruciale succesfactor is het feit dat ze er elke keer als ze er komen dezelfde gezichten van buurtsportcoaches en jongerenwerkers zien.

Safe haven

Leon Smit is namens Sportief Capelle projectleider van Homebase en heeft contacten met de scholen, met Welzijn Capelle, met de stadsmarinier, met de politie en met andere maatschappelijke organisaties. Hij legt uit wat het hoofddoel van Homebase is: "Bijdragen aan het welbevinden

"Sport als middel inzetten, dat vind ik heel mooi"

Jaco van der Heijden (Sportief Capelle)

van jongeren die op de middelbare school zitten, vanaf twaalf jaar dus. Zij zitten natuurlijk in een spannende en kwetsbare periode in hun leven. Het project is vooral gericht op de eerste- en tweedejaars, maar ze zijn gedurende hun hele middelbareschooltijd welkom om te komen. We bieden een zinvolle en leuke vrijetijdsbesteding binnen sportvoorzieningen, waar kinderen en jongeren hun eigen talenten kunnen ontwikkelen, waar ze positief worden gestimuleerd en gewaardeerd. In een veilige omgeving, een 'safe haven', waar bekende volwassenen – wij dus – en

rolmodellen bijdragen aan een positieve zelfontwikkeling van de jongeren."

Plek van twintig kansen

Verschillen tussen de groepen jongeren die komen, zijn er wel. Bij Accent Capelle, een praktijkschool, zijn het vooral jongens die Homebase bezoeken. Smit: "Die willen voetballen en praten over hun thuissituaties. Daar zitten best wel wat potentiële 'boefjes' tussen. Die voelen zich bij ons gewoon veilig. Van de signalen die wij opvangen, kijken we bij wie die terecht moeten komen. Dit kan jongerenwerk,

zorgcoördinator of zelfs bij de stadsmarinier zijn.” Smit benadrukt dat vastigheid essentieel is. “Het is heel belangrijk dat altijd dezelfde persoon op dezelfde plek is. Dezelfde jongerenwerker, dezelfde twee mensen van Sportief Capelle, die zijn altijd aanwezig. Het duurt even voordat je een band hebt opgebouwd, maar als die er eenmaal is, is het vertrouwen groot. Je wordt bijna vrienden met ze. Maar uiteraard wel met bepaalde grenzen. Er zijn regels, niet veel, maar ze zijn er. Over taalgebruik, fysiek contact en over normen en waarden. Als ze zich daaraan houden, zijn wij heel vriendelijk met ze. Dat is écht onze kracht. Het is niet verplicht, ze mogen komen en gaan wanneer ze willen. Wij zijn de plek van twintig kansen. Dat heeft een positief effect op de lange termijn. Ben je op school geschorst, ben je onhandelbaar, heb je een vechtpartijtje

gehad, dan ben je bij ons gewoon welkom. Natuurlijk gaan we het gesprek met ze aan, maar ze mogen altijd weer komen.”

Brug tussen beleidsvelden

De gemeente is als opdrachtgever van Sportief Capelle blij met Homebase. Yannick Gosens, beleidsadviseur sport & bewegen: “Het past heel mooi binnen de gemeentelijke doelstellingen van het sport- en beweegbeleid. Daarnaast heeft het raakvlakken met het jeugdbeleid, want we zien Homebase als een mooi voorbeeld van hoe je met vroegsignalering belangrijke dingen kunt doen in jeugdpreventie en het bieden van de juiste zorg. Onze wethouder Westerdijk zegt daar bijvoorbeeld over: ‘Gemeente Capelle aan den IJssel heeft een dorps karakter met grootstedelijke problematiek. Sportief Capelle is voor mij geen BV Sport, maar echt een maat-

Een cruciale succesfactor is het feit dat ze elke keer dezelfde gezichten van buurtsportcoaches en jongerenwerkers zien

schappelijke partner van de gemeente Capelle aan den IJssel. We zijn er dankbaar voor dat Homebase in onze stad succesvol tot uitvoering wordt gebracht en zien dat het bijdraagt aan onze beleidsdoelen.”

De crux van het succes zit hem volgens Gosens in de kennis en kunde van Sportief Capelle. “Ze laten al ruim tien jaar zien dat ze de dingen die ze doen, goed doen, en hierin ook de kansen pakken die ze zien. Ze krijgen van ons de ruimte om te ondernemen en ze zijn echt het gezicht van de sport- en beweegactiviteiten in de wijk. Er zijn meerdere contactmomenten, jongeren voelen zich daar veilig bij en dat is prettig in een stad als de onze, waar armoede een belangrijk issue is.”

Korte lijstjes

De oorsprong van Homebase ligt al in 2019, toen het project startte op initiatief van de toenmalige stadsmarinier en Sportief Capelle. Het principe is dat het bij elke school twee middagen in de week is. “Aan het begin van het jaar houden we altijd een praatje op de scholen, gaan we de klassen rond en proberen we de nieuwe eerstejaarsleerlingen te bereiken”, legt Leon Smit uit. “We hebben een mooi filmpje en dan vertellen we wat we doen en wat we voor ze kunnen betekenen.” Homebase is gratis en vrijblijvend. Het is bij de school (in een gymzaal of sporthal),

“We hebben natuurlijk ook contact met de scholen”, geeft Smit aan. “De lijntjes zijn heel kort. Aan het begin van het jaar ga ik ook langs de zorgcoördinatoren en we hebben veel contact met de conciërges, want die weten heel veel van wat er op de gangen gebeurt. Als er iets aan de hand is, word ik gebeld. Dan weet ik het als er een gespannen sfeer is en dat ik iets beter op moet letten. Het is echt een ketenaanpak. Met jongerenwerk, met de gemeente, met handhaving, met de politie, de stadsmarinier, de school. Zo hebben we iedereen in kaart en weten we precies waar hulp nodig is.”

Begrip

Een voetbalveldje, een hoek met een PlayStation, een Nintendo Switch, een chillhoekje, een pijl- en booginstallatie, basketbal, een springkussen, dat zijn de dingen die er altijd staan. “Maar we zeggen altijd: ‘Kom vooral met je eigen ideeën’”, vertelt Smit. “Wij zijn bereid om alles wat mogelijk is, te doen. We hebben een creatieve jongerenwerker die soms een podcast met ze maakt, of een dj-cursus

“Het duurt even voordat je een band hebt opgebouwd, maar als die er eenmaal is, is het vertrouwen groot”

Leon Smit (Homebase)

geeft. Naar buiten, de wijk in gaan, doen we eigenlijk niet, maar een keer jiu-jitsu, een dansclinic, een sweeper, een esportdag, VR-brillen, een FIFA-toernooi, dat soort dingen wel.” Smit is buitengewoon trots op het concept. “Als jongeren hier zeggen dat ze ’s middags naar Homebase gaan, weet iedereen wel wat je bedoelt. Het is echt een begrip en we hoeven dus ook zelden aan ouders uit te leggen waar hun kind naar toe wil. Er komen trouwens ook kinderen met wie het helemaal prima gaat, maar die willen ook graag gehoord worden. We geven iedereen altijd even wat te eten en te drinken. Het is gewoon een heel fijne plek voor ze en er komt echt van alles. Op de praktijkschool moeten we

uitkijken dat er niet te veel komen, want daar is de gymzaal wat kleiner dan bij de andere scholen waar we zestig kinderen kwijt kunnen. Maar in de praktijk kijken we gewoon hoe het gaat.

Vroegsignalering

Valt er dan helemaal niks te verbeteren? “Zeker wel”, stelt Smit. “Het project zelf loopt fantastisch, de opkomst is goed, de kinderen vinden het geweldig, maar de afgelopen tijd hebben we flink geïnvesteerd in vroegsignalering, want daar lagen nog wel wat kansen. En dat is ook iets dat de gemeente belangrijk vindt. Crimineel gedrag, maar ook een slechte thuissituatie, mishandeld worden, geen eten mee naar

school. We zagen het, maar wisten niet goed waar we aan de bel moesten trekken. Een expert heeft een aantal maanden meegelopen en dat allemaal in kaart gebracht. Die stappen hebben we doorlopen met alle betrokken partners en organisaties. Zo hebben we daar de juiste aanpak voor gecreëerd. Je ziet kinderen soms echt veranderen wanneer ze een tijdje bij ons binnen zijn, we kunnen ze echt op het juiste pad krijgen en een enkeling loopt later zelfs stage bij ons. We zijn nu aan het nadenken over hoe we jongeren die de middelbare school verlaten, toch een beetje kunnen blijven volgen. Bijvoorbeeld door ze een Homebase-trui te geven bij hun diploma-uitreiking. Maar goed, het gaat er vooral om dat we ze een goede basis meegegeven hebben tijdens hun middelbareschooltijd."

Ongedwongen karakter

Al net zo enthousiast als Smit, is Jaco van der Heijden, sinds begin 2024 manager sport en bewegen bij Sportief Capelle. "Ik was meteen erg onder de indruk van Homebase. Sport als middel inzetten, dat vind ik heel mooi." Net als Smit ziet Van der Heijden de vaste gezichten en de 'safe haven' als doorslaggevend voor het succes. "We leggen de bal bij de jongeren: jij komt hier iets halen, wij faciliteren dat. Dat is de kracht van het geheel. Het ongedwongen karakter, we sturen zelden iemand weg, we schrikken niet als iemand met een verhaal komt, dat werkt. Het

"Ik ben heel blij met Homebase en hoe dat in Capelle verankerd is"

Corinne Koers

(Gemeente Capelle aan den IJssel)

"Homebase past heel mooi binnen de gemeentelijke doelstellingen van het sport- en beweegbeleid"

Yannick Gosens (Gemeente Capelle aan den IJssel)

echte contact maken met de jongens en meiden, dat is de crux. Er zijn soms kleine dingen die de aandacht trekken; iemand heeft opeens een nieuwe telefoon of komt twee keer niet opdagen. Dan communiceren de partijen goed met elkaar, maar wel onder de radar van de jongeren. Eerst zelf met ze in gesprek gaan want ze moeten niet ervaren dat ze in de gaten worden gehouden of dat ze meteen een leerkracht in hun nek hebben. Dankzij die informatie en signalen zijn al verschillende incidenten in de wijk in de kiem gesmoord, daar worden wij natuurlijk heel blij van!"

Stadsmarinier

Waar Homebase dus ooit door een stadsmarinier (Sandy den Haan) werd bedacht, is ook Corinne Koers, de huidige Stadsmarinier Jeugd en Criminaliteit, er zeer over te spreken. Ze werkt veel operationeel buiten. "Als er iets politieks is dat bij het bestuur aanhangig gemaakt moet worden, ben ik de vliegende keep en soms ook de doordouwer. Ik ben heel blij met Homebase en hoe dat in Capelle verankerd is, want we hebben hier veel jongens en meiden die niet de meest ideale thuissituatie hebben. Of gewoon zoekende zijn in hun leven en dan na school doorlopen naar sport, spel en ontspanning. Ik vind sport altijd een goed middel om jongeren los te krijgen en te verbinden. Sportief Capelle is voor mij dan ook een heel belangrijke partner. Het raakt niet direct de harde veiligheid, maar ze zijn echt een belangrijke preventieve factor. Als er situaties zijn waarbij Homebase denkt dat ze buiten hun expertise vallen, schakelen ze met

mij of met het jongerenwerk. Ik zorg dan dat de expertises samenkomen. Echt een mooie ketenaanpak!" ■

Bekijk ook het filmpje over Homebase.

Sociale sportinitiatieven: zo benut je hun waarde in het sociaal domein

Ben je als buurtsportcoach actief in het sociaal domein? Werk je met mensen in een kwetsbare situatie die je vooruit wil helpen? In het whitepaper Sociale sportinitiatieven leer je – aan de hand van praktische voorbeelden – uit welke bouwstenen sociale sportinitiatieven bestaan en hoe jij ze het beste kunt inzetten in jouw gemeente voor jouw doelen en doelgroepen.

**Mike Wigink kent de hobbels en gaat als
Buurtsportcoach Aangepast Sporten overal op af**

ERVARINGS- DESKUNDIGE DOET HET ANDERS

Hij is de belichaming van zijn doelgroep. Mike Wigink geraakte op 28-jarige leeftijd in een rolstoel, mag zich inmiddels Nederlands kampioen parabadminton noemen en is in het dagelijks leven Buurtsportcoach Aangepast Sporten bij Sportservice Zwolle. “Daar waar een plek en ruimte is om emancipatie en normalisatie te kunnen creëren, wat aansluit op mijn missie in de regio.” Die missie is om zo veel mogelijk mensen met een beperking op een duurzame manier aan het sporten te krijgen. Aan bevlogenheid ontbreekt het Mike niet en dat was vóór zijn ongeluk niet anders. [E](#) EDDY VEERMAN [O](#) EVF ANOUK

Mike Wigink was in 2018 assistent-trainer en voorbestemd om hoofd-trainer te worden van voetbalclub SV Schalkhaar. “Maar er kwam een kink in de kabel”, doelt hij op dat ene moment, waarvan hij “de film kwijt” is. Hij viel in de badkamer. “Ik wist dat ik een lage hartslag en lage bloeddruk had, ben waarschijnlijk even out gegaan. Ik was destijds overwerkt en overtraint. In deze prestatie maatschappij wilde ik mezelf enorm bewijzen. Ik leef erg vanuit passie en had teveel hooi op mijn vork genomen.” Door de opgelopen hersenbeschadiging raakte hij verlamd. “Maar ik ben gelukkiger dan vóór het ongeluk. Ben ook veel fitter. Destijds lag ik lange tijd in bed en in dat mentale proces heb ik heel veel geleerd. Ik ben er een mooier mens door geworden én een stuk sterker. Ik leef nú en wil het maximale eruit halen.”

Mindset

“Als je zoiets overkomt, knok je om in Gods naam te kunnen leven, daar heb je álles voor over. Als je niet overal aan mee kunt doen ben je ondertussen wel weggetrokken uit die prestatiegerichte en veelal egoïstische maatschappij. Dan verlies je ook contacten. Dat heb ik zelf ondervonden en ik herken dat uit de verhalen van mensen hier die ik spreek en hetzelfde hebben meegemaakt. Vervolgens gaat het erom of je de mindset hebt om je daar uit te knokken, je angst te overwinnen en nieuwe relaties aan te gaan. Ik was topsport gewend. Maar er wordt je op school niet geleerd hoe je dat moet doen. En welke rolstoelen zijn er? Wat zijn nou rolstoelsporten, wat kun je met een rollator? Ik geef tegenwoordig vaak voorlichting op basisscholen maar ook op universiteiten. Als ik op het hoger onderwijs kom, heb je daar fysiotherapeuten in de dop, vakdocenten en bewegingsagogen, die nauwelijks lesmateriaal hebben voor hoe je met iemand met een beperking omgaat. Terwijl, als jij na je ongeluk of ziekte je revalidatie ingaat, is dát je eerste ervaring. Fysio's zijn veelal uitvoerende mensen, zij denken aan sport en spel. Maar veel mensen hebben eerst een mindset-training nodig, om – na de acceptatie – een nieuwe blik te krijgen op ‘hoe kan ik een leuk leven leiden?’ Zowel in de maatschappij, die daar absoluut niet op ingericht is, als ook in sport en spel. Je krijgt zó vaak een afwijzing, omdat een school pedagogisch of methodisch niet ingericht is om je mee te laten sporten of dat een vereniging niet toegankelijk is. Dat geeft een persoon angst voor een volgende klap in het gezicht. En dat doet mij pijn.”

Belemmeringen

Als Buurtsportcoach Aangepast Sporten in meerdere gemeenten binnen de regio Zwolle pakt hij het daarom anders aan. “Ik ben ervaringsdeskundige, ken de problemen die spelen die ervoor zorgen dat veel mensen met een beperking achter de voordeur blijven en niet zichtbaar zijn. Hoe veranderen we dat? Ik maak mezélf zichtbaar, ga er op af, om zo de drempels te verlagen om mensen wel in beweging te krijgen. Dat maakt verschil. In ons land heb je drie grote belem-

“IK KIJK HOE IK BOTTLENECKS KAN TACKELN, ZODAT WE MENSEN HET SPORTEN KUNNEN LATEN ERVAREN”

Wijktekening

In elke wijk vind je professionals die jou kunnen helpen jouw doelgroep meer in beweging te brengen. De Wijktekening geeft een overzicht van organisaties waar deze professionals werken. Kom erachter wat de verschillende professionals voor jou kunnen betekenen en hoe je naar hen doorverwijst. Zo verbeter je de samenwerking in de wijk!

“SPORT IS HIER GEEN WET EN DE MEESTE SPORTVOORZIENINGEN WORDEN GEZIEN ALS SOCIALE VOORZIENINGEN”

Kennisplatform

Kennis over sportondersteuning is hét kennisplatform voor gemeenten, zorginstellingen, sportinstaties en onderwijs over het regelen van sportvervoer, hulpmiddelen en financiën voor mensen met een beperking.

“IK GUN IEDER MENS SPORTPARTICIPATIE: HET KAN JE LEVEN TOTAAL VERANDEREN”

meringen voor mensen met een beperking, waardoor ze vaak afhaken: vervoersarmoede, sporthulpmiddelen – dat duurt vaak lang en het is maatwerk – en de financiële ondersteuning. Ik kijk hoe ik die bottlenecks kan tackelen, zodat we mensen het sporten kunnen laten ervaren en ontdekken of ze het leuk vinden.”

Wat soms betekent dat Wigink zelf iemand met zijn bus naar de sportvereniging brengt of buiten werktijd bezig is. “Zoals ik ook kijk naar hoe we producten en hulpmiddelen betaalbaar kunnen maken, dat er afstemming komt met een vereniging, zodat de persoon een warm welkom voelt. Vaak sport ik mee, dan krijg je een vertrouwensband. We gaan net zolang door tot diegene op zijn of haar plek zit, waar hij of zij zich prettig voelt en duurzaam gaat sporten.”

Face to face

Uit recent onderzoek blijkt dat slechts 33 procent van de mensen met een beperking aan sport doet. “Er gebeurt genoeg in Nederland: door een samenwerking met de Esther Vergeer Foundation hebben we bijvoorbeeld een jongen verder kunnen brengen in de sport en je hebt het online platform Uniek Sporten, dat helpt mensen met een beperking bij het vinden van toegankelijk sportaanbod. Maar dat gebeurt online. De aanpak van face to face en fysiek helpen heeft het meeste resultaat, aangezien het systeem in Nederland er nog niet op ingericht is om al deze processen gestroomlijnd te laten verlopen. Sport is hier geen wet en de meeste sportvoorzieningen worden gezien als sociale voorzieningen.”

Mede door de intrinsieke motivatie van Wigink is er in Zwolle inmiddels een grote groep aanbieders van sport- en beweegactiviteiten voor mensen met een beperking. “Ik probeer ook mijn kennis over te brengen op wetenschappers en onderzoeksbureaus.” Zijn persoonlijke droom? “Dat de innovatie ooit zo ver komt dat ik weer kan lopen. Tot die tijd ben ik nieuwsgierig hoe goed ik kan worden in het parabadminton. Mocht de kans zich voordoen om EK’s, WK’s en misschien de Paralympische Spelen te halen, dan ga ik daar vol voor. Als dat niet lukt, hoop ik naderhand een jongen of meisje in het parabadminton te begeleiden om zijn of haar droom waar te maken. Ik gun ieder mens sportparticipatie: het kan je leven totaal veranderen.”

Scan & Match: vraag- en aanbodscan voor mensen met een beperking

‘Scan & Match’ geeft inzicht in de vraag naar en het aanbod van sport en bewegen in een gemeente of regio.

Er zit muziek in het sporten van meisjes in de openbare ruimte

Urban dance als ideale opstap

Voor meisjes tussen twaalf en zestien jaar lijkt sporten in de openbare ruimte geen optie. Slechts een kleine minderheid gaat na schooltijd de straat op, in tegenstelling tot jongens van dezelfde leeftijdscategorie. Ze vinden de plekken die voor sport en bewegen zijn ingericht te vies of te donker of ze voelen zich er juist bekeken; de focus ligt vaak eenzijdig op voetbal. Bovendien worden veel sportpleintjes gedomineerd door jongens die er hun uitmuntendheid komen demonstreren, wat meisjes doet afdruipe-
n. Urbandancegrounds blijken een uitstekend alternatief en een ideale opstap naar het alsnog bewegen in de eigen wijk, mits de gemeenten ze inrichten met inspraak van de doelgroep meisjes. JEROEN KUYPERS

Drie feministische golven verder zou je zeggen dat de achterstand van de ene helft van de bevolking op de andere wel eens is ingehaald. Toch blijven er opvallende verbeterpunten over, ook op sportief gebied. Eén daarvan is de aandacht voor meisjes in de tienerleeftijd. Beleidsmakers weten inmiddels dat de overgang van basisschool naar middelbare school een lastig scharnierpunt is als het op het lidmaatschap van een sportvereniging aankomt. Veel kinderen zeggen dat dan op. De aanleg van sportpleintjes en de inzet van buurtsportcoaches is een belangrijke succesfactor gebleken in de aanpak van dit probleem, maar het succes beperkt zich in grote mate tot jongens. De meisjes haken af en blijven afhaken, zegt Petra Plumers van Urban Life Consultancy. Zij vervolgt momenteel een soortgelijk onderzoek waarmee zij een master behaalde in Sport & Beweginginnovatie aan de HAN van de Radboud Universiteit. “In het kader van het masteronderzoek zette ik een enquête uit onder duizend jongeren in de stad Utrecht. Uit de respons bleek dat 54 procent van de jongens na schooltijd

nog even een uurtje de straat opging om te sporten en dat amper 7 procent van de meisjes dat ook deed. Die gaven aan niet te weten wat te doen en dus thuis maar wat op de bank te hangen. 54 en 7 – dat verschil is zó groot dat het onmogelijk als niet-significant is af te doen.”

Demotiverend

“Ik weet niet wat ik kan doen” – dat zinnen-
te is kenmerkend gebleken voor het masteronderzoek van Petra Plumers, zo vaak werd het door haar uit meisjesmonden opgetekend. De meiden hebben het gevoel of het sportaanbod in de openbare ruimte niet voor hen bedoeld is, stelt de onderzoekster. “Het aanbod is bedoeld voor jongens én meisjes, maar het sluit nauwelijks aan bij wat de meiden zoeken. In de eerste plaats is het erg gericht op voetbal. Die sport is populair bij jongens, maar slechts een minderheid van de meisjes voelt zich daardoor aangesproken. Daarnaast valt op dat jongens de neiging hebben het initiatief naar zich toe te trekken, zelfs als ze in hun algemene gedrag best aardig en tegemoetkomend zijn tegenover de meisjes. Het effect daarvan zie je bijvoorbeeld

“Als je een
urbandance-
ground aanlegt
naast een
Cruyff Court
of Krajicek
Playground,
zoals
bijvoorbeeld
de gemeente
Den Haag
heeft gedaan,
zie je vanzelf
die overstap
van dans naar
sport ontstaan”

ook weleens bij een skatebaan. Er zijn zeker meisjes die het fijn vinden met hun skateboard gebruik te maken van de faciliteit, maar vroeg of laat komen er jongens die gaan demonstreren hoe geweldig zij kunnen skaten. Dat imponerend vertoon van kunstjes werkt demotiverend voor de meisjes en het gevolg daarvan is dat ze misschien niet meer terugkomen.”

Haantjesgedrag en hygiëne

Maar haantjesgedrag is slechts één van de redenen waarom meisjes geen gebruik maken van het sportaanbod. Een andere is de hygiëne. Vogelpoep hindert de meeste jongens amper (als ze het al opmerken), maar jonge vrouwen zijn er gevoelig voor. Hetzelfde geldt voor vuil en rommel in het algemeen. Ze vinden het evenmin prettig als een sportlocatie te donker is, als ze slecht verlicht is of zelfs maar teveel onder de bomen staat. “En ze vinden het ook niet fijn als ze de indruk hebben bekeken te worden,” aldus Pluimers. “Veel gemeentebtenaren zijn goedwillend maar hebben te weinig oog voor deze in hun ogen onbelangrijke aspecten. Daarom moet je

“Laten we tenslotte vooral niet vergeten dat elke procent waarmee we dat schrikbarend lage percentage van 7 omhoog brengen, winst is. Want alarmerend is dat percentage hoe dan ook”

Petra Pluimers (Urban Life Consultancy)

bij de keuze voor een locatie – ook voor één waar urban dance beoefend wordt – de doelgroep inspraak geven. Luister goed naar de meisjes die in de wijk wonen waar de faciliteit zal worden geplaatst. Het kan anders snel mis gaan. In Utrecht heeft de gemeente een urban dance-accommodatie op het Jaarbeursplein gezet. Op zich is dat een geschikte locatie, maar de stationsbuurt staat al een tijd op zijn kop wegens een herinrichting. In het kader daarvan werd de taxistandplaats van het Jaarbeursplein verplaatst, zodat ze vlak bij de urbandanceground kwam te liggen. Meteen kwamen er veel minder meisjes naar toe. Logisch, want ze wilden niet bekeken worden door taxichauffeurs die stonden te wachten op klandizie. Iets soortgelijks is gebeurd op Kanaleneiland, een andere wijk van de stad, toen daar een lantaarnpaal kapot ging en maar niet gerepareerd werd.”

Cohesie laten ontstaan

Doorbreek de dominantie van het voetbal, voorkom dat jongens het voor meisjes bedoelde terrein annexeren, zorg voor een goed verlichte maar tegelijk discrete locatie en houd die te allen tijde schoon en opgeruimd. Dat zijn de drie vuistregels voor een openbaar sportaanbod dat meisjes in de leeftijdscategorie tussen twaalf en zestien jaar aantrekt en vasthoudt. Wat dat eerste betreft blijkt de vervanging van het traditionele voetbal door het bij meisjes zeer gewilde dansen een gouden greep. Petra Pluimers staat aan de basis van deze omslag, die zich inmiddels al in 25 steden voltrokken heeft. “Belangrijk is dat je als

gemeente niet alleen investeert in de aanleg en het onderhoud van de faciliteit an sich, maar ook in de medewerking van een dansschool, zodat er een docent kan worden vrijgemaakt en een programma ontwikkeld. Ik heb trouwens gemerkt dat urban dance ook veel aanknopingspunten biedt voor het werk van een buurtsportcoach. Zo’n professional is natuurlijk uitermate geschikt om de meisjes vervolgstapen te laten maken, richting sport. Want we hebben urban dance vooral opgevat als een ideale opstap daarvoor. De faciliteit is een plek waar meisjes zich veilig kunnen voelen onder elkaar, waar ze niet alleen maar hoeven te dansen of bewegen maar ook even samen kunnen plaatsnemen op een bank en een Tiktokje maken. De plek brengt ze eerst naar buiten en vervolgens ook in beweging. Als je zo’n faciliteit aanlegt naast een Cruyff Court of Kraaijkamp Playground, zoals de gemeente Den Haag heeft gedaan, zie je trouwens vanzelf die overstap ontstaan. Op zo’n plek zijn vooral jongens actief, maar er ontstaan vanzelf situaties waarbij die in hun balspel één of enkele spelers tekort hebben en dan een beroep doen op de meisjes om voor hen in te vallen. Die cohesie tussen meisjes en jongens, tussen dans en sport, heeft dan een zeer natuurlijk en spontaan karakter, en dat is eigenlijk precies wat je als organisator wilt zien gebeuren. Om diezelfde reden heeft het Jeugdfonds Sport & Cultuur mij begin maart in de arm genomen om via urban dance meisjes niet alleen makkelijker de stap te laten zetten binnen de sport en cultuur zelf, maar ook naar het toekomstig lidmaatschap van een sport-cultuurclub.”

Beleidsmakers weten inmiddels dat de overgang van basisschool naar middelbare school een lastig scharnierpunt is als het op het lidmaatschap van een sportvereniging aankomt

“De meiden hebben het gevoel of het sportaanbod in de openbare ruimte niet voor hen bedoeld is”

Petra Plumiers (Urban Life Consultancy)

Girls only

Maar jongens zijn en blijven jongens. Ze enkel aanspreken op hun gedrag is onvoldoende, meent Plumiers. Om meisjes hun eigen bewegingsruimte te gunnen, moeten ze eerst en vooral onder elkaar kunnen zijn, en dus moeten hun mannelijke leeftijdsgenoten op afstand worden gehouden. “Dat effect bereik je mogelijkterwijs door de urbandanceground in de toekomst misschien wel echt ‘girls only’ te maken, bijvoorbeeld zo meisjesachtig mogelijk vorm te geven, dus door opzettelijk met kleuren als roze en paars te gaan werken. Interessant kan zijn om dan te onderzoeken of nog meer meisjes bereikt worden dan met de huidige variant van de urbandanceground.” Het is ook van belang rekening te houden met leeftijdgebonden gevoeligheden. Zo wil een meisje van veertien niet gezien worden op het plein van haar oude basisschool. Toen was ze nog een kind, nu is ze weliswaar nog steeds geen volwassene, maar wil ze toch zeker niet geassocieerd worden met die vroegere levensfase. En eigenlijk zouden ook ouders moeten beseffen dat het niet fout of onveilig is als hun doch-

ter vóór of na het avondeten een uurtje of langer de straat op gaat. Eén of twee generaties geleden was het doodnormaal dat jongens én meisjes na elke schooldag op straat rondhingen, nu mogen jongens dat nog steeds maar meisjes steeds minder. Ironisch genoeg zien we dat juist in wijken met veel inwoners die een niet-westerse migratieachtergrond hebben, de urbandancegrounds en de sportpleintjes het meest gebruik worden door meisjes in de tienerleeftijd. Zo is bijvoorbeeld de urbandanceground in de wijk Overvecht (Utrecht) een van de best lopende urbandancegrounds van Nederland.”

De mythe van de geluidsoverlast

Gemeenten en buurtsportcoaches die de drie vuistregels consequent toepassen, zijn inmiddels al tot de ontdekking gekomen dat urban dance zijn belofte van beweegstimulator en opstap naar sport helemaal kan waarmaken. En met ‘consequent’ bedoelt Plumiers dat eventuele problemen die zich voordoen snel en adequaat worden opgelost. “Dat probleem van uitvallende of tekortschietende straatverlichting zal worden getackeld door de nieuwe grounds standaard uit te rusten met ledverlichting, die aangaat zodra er sprake is van activiteit. De angst voor geluidsoverlast die buurtbewoners in eerste instantie nogal eens kopschuw maakt, kun je als gemeente wegnemen door te wijzen op het feit dat de muziek al drie meter voorbij de faciliteit nauwelijks nog hoorbaar is. In de praktijk is er dus helemaal geen geluidsoverlast. En laten we ten slotte vooral niet vergeten dat elke procent waarmee we dat schrikbarende lage percentage van 7 omhoog brengen, winst is. Want alarmerend is dat percentage hoe dan ook. Denk je eens in hoe makkelijk meisjes tussen twaalf en zestien jaar kunnen vereenzamen als ze elke dag van school rechtstreeks naar huis moeten en daar blijven tot ze naar bed gaan. Het is niet enkel de beweegarmoede die we via ons urbandanceproject aanpakken, het

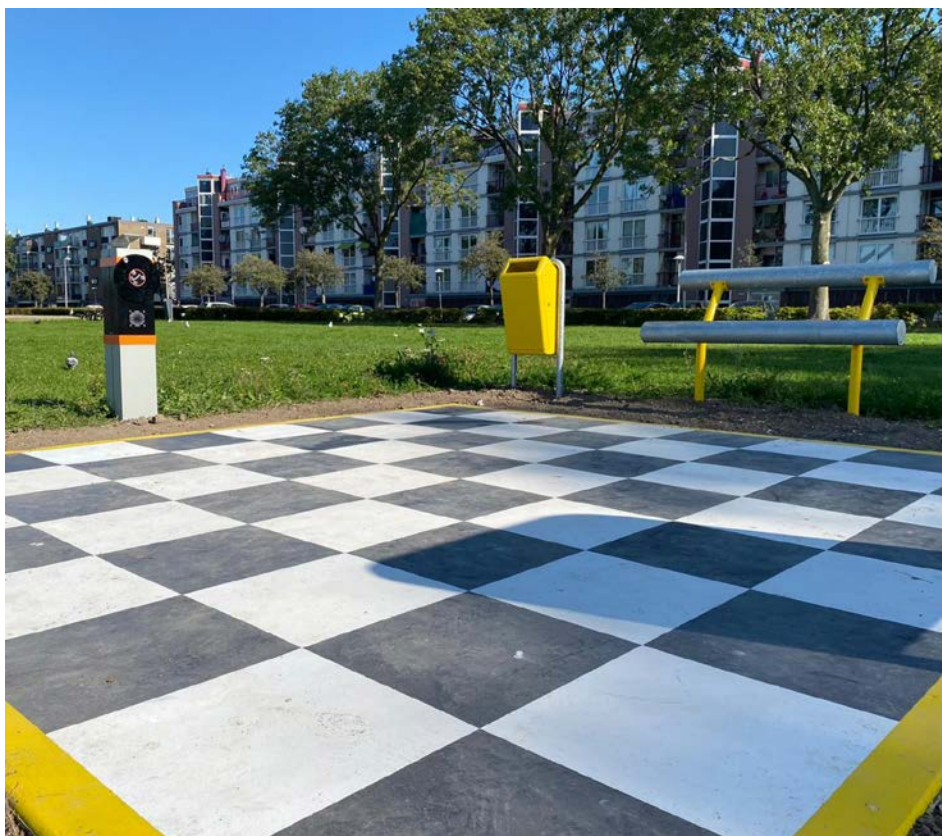
is ook het sociale en mentale isolement dat daarachter schuilt en de bodem die zo wordt gelegd voor ernstige problemen op allerlei vlak in het latere volwassen leven. Tijdens mijn opleiding heb ik een studie-reis gemaakt naar Scandinavië. Toen ik zag hoeveel beter het sportaanbod in die landen aansluit bij de behoeftes van alle jongeren, raakte ik enerzijds heel erg geïnspireerd maar besepte ik anderzijds ook dat we in Nederland nog een hele weg hebben te gaan op dat vlak.”

Olievlekwerking

Voor Petra Pluimers zelf is haar afstudeer-onderzoek heel belangrijk gebleven. Het heeft voor haar de deuren geopend naar een bestaan als professioneel consultant en heeft geleid tot een vervolgonderzoek, nu in opdracht van het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Maar belangrijker dan de deuren voor Pluimers zijn onze eigen ogen als beleidsmakers en praktijkondersteuners voor dit deel van een onderbelichte doelgroep. De meisjes van vandaag zijn de vrouwen van morgen, in alle opzichten niet meer of minder dan de helft van de samenleving. We kunnen het ons als maatschappij niet veroorloven een blinde vlek te hebben voor de sportieve behoeften van deze groep. Het fysieke en mentale welzijn verdient onze volle aandacht en inzet. Doen we dat niet, dan zal deze blinde vlek een hoogst schadelijke olie-vlekwerking hebben naar de toekomst. ■

“Dat imponerend vertoon van kunstjes werkt demotiverend voor de meisjes”

Petra Pluimers (Urban Life Consultancy)

“Die cohesie tussen meisjes en jongens heeft een zeer natuurlijk en spontaan karakter en dat is eigenlijk precies wat je als organisator wilt zien gebeuren”

Petra Pluimers (Urban Life Consultancy)

Linking pin op het sportpark

TIJMEN MAAKAL IN ZIJN ELEMENT ALS SPORTPARK- REGISSEUR IN AMSTERDAM

Tijmen Maakal is sinds januari van dit jaar sportparkregisseur van Bijlmer Sportpark in Amsterdam. Een multifunctionele schakel in de grote stad. Iets wat hem op het lijf geschreven is, aangezien Maakal, zoals hij het zelf omschrijft, “domeindoorbrekend en verbindend” bezig kan zijn. “In dit werk moet je heel flexibel zijn.” EDDY VEERMAN

Maakal begon zijn maatschappelijke loopbaan na zijn studie aan de ALO in Zwolle, als gymleerkracht. “Bewegen was het doel. Destijds had ik oogkleppen op. De schoolstichting ging het vervolgens anders doen, alle vakleerkrachten stapten over naar SportService Zwolle. Het werk veranderde van alleen bewegingsonderwijs naar buurtsportcoachwerk. Dat was voor mij een goede ontwikkeling want toen gingen mijn oogkleppen af. Dan zie je dat sport zovél meer doet.” Hij ging zelf aan de slag als buurtsportcoach en nam een activerende rol aan in de buurten. “Voor de kwetsbare doelgroepen, maar ook de topsport.”

Snelkookpan

Het gaf hem onder de vlag van SportService Zwolle tevens de kans een nieuwe functie te aanvaarden: die van sportparkmana-

ger van Sportpark Marslanden. “Als je kijkt naar de kwaliteiten die ik als mens en professional bezit – ik kan domeindoorbrekend werken, durf buiten de kaders te kijken – passen die heel goed bij de functie van sportparkmanager. Marslanden is een fantastisch voorbeeld van zelfstandig opereren, eigentijds én eigenwijs. Van nature ben ik ondernemend en een verbinder, ik heb onder meer een eigen keeperschool gehad voor hockeykeepers. Sportparkmanager zijn vergt méér dan durven te ondernemen en te verbinden. Die leercurve was heel erg hoog, want ik miste toen nog die ervaring. Ik wist wel hoe ik een draaiboek voor de Konings spelen moest maken, maar hoe maakte ik een plan van aanpak? Of een goede businesscase? Het werd een snelkookpan, qua wat ik leerde. Soms ging ik op mijn muil, maar er gebeurden ook heel mooie dingen.”

Herinrichting

Na enige tijd verhuisde hij naar Utrecht. “Daar werd ik verenigingsondersteuner. Ik kom uit het verenigingsleven en vind dat machtig interessant.” Totdat zijn broer, werkzaam bij de gemeente Amsterdam, de vacature van sportparkregisseur van Bijlmer Sportpark voorbij zag komen. “Inhoudelijk past deze functie beter bij mij. De gemeente Amsterdam hecht veel waarde aan de rol van de sportparkregisseur, omdat die op het sportpark een *linking pin* kan zijn. Hij of zij kan zorgen voor reuring, energie en structuur, op een wat strategischer niveau dan met een doelgroep naar buiten gaan en activiteiten draaien. Ik kan op verschillende lagen acteren: als de wethouder iets wenselijks roept over voetbal in Amsterdam, wat betekent dat voor mijn sportpark en hoe moet ik me daarbij positioneren? Maar als een veld van 16.00 uur 's middags tot 22.00 uur 's avonds is gereserveerd en om 19.30 uur verschijnt er niemand, hoe zit dat? Welke stakeholders heb ik dan nodig om duidelijk te maken dat dat niet de bedoeling is?”

Het Bijlmer Sportpark, met drie kunstgrasvelden, een half hockeyveld, atletiekbaan en twee beachvolleyvelden, kent meerdere gebruikers: verenigingen, een voetbalschool, buitenschoolse opvang, het ROC. En er is een herinrichting in aantocht. “Zoals op veel plekken in het land hebben we hier ook een traditioneel verenigingsaanbod; hockey, voetbal, atletiek. Maar inwoners uit dit stadsdeel hebben een andere sportbehoefte. Die is veel meer gericht op de urban sports; 3x3 basketbal, skateboards, calisthenics, fitness, honk- en softbal en American football. Sporten die je kunt doen op het moment dat het jou uitkomt. Deze behoeften gaan we verwerken in de herinrichting. Een multifunctioneel sportpark, met een aanbod voor iedere Amsterdammer.”

“DE HERINRICHTING IS SUPERKANSRIJK, DES TE MOOIER DAT JE DAAR REGIE OP KAN PAKKEN”

Regierol

“De gemeente Amsterdam heeft als doelstelling voldoende en gevarieerde sportparken, als ook intensief gebruik van het sportpark. De derde pijler is bijdragen aan de maatschappelijke uitdaging: op een aantal plekken doen we het niet goed, zijn de cijfers omtrent beweegdeelname, gezondheid en obesitas zorgwekkend. Vandaar de keuze van de gemeente voor de komst van en de aanjagende rol van de sportparkregisseur.”

Maakal is helemaal in zijn element. “De herinrichting is superkansrijk, des te mooier dat je daar regie op kan pakken. Ik heb al een fantastisch mooi gebouw, dat staat overdag leeg. Hoe leuk is het om een kwetsbare doelgroep hier te laten knutselen? Of zorgen dat ze niet op straat rondhangen maar hier met koffie onder de mensen zijn? Die regierol wil ik oppakken, om te kijken hoe ik dat intern uit kan zetten en hoe ik financiering voor iets kan vinden.” De vierde doelstelling is duurzame, klimaatadaptieve en natuurinclusieve sportparken. In de herinrichting kijken we bijvoorbeeld hoe het groen en water op de parken zo ecologisch mogelijk ingericht en beheerd kan worden.”

Drempels weghalen

Amsterdam is groot. “Dat zorgt tevens voor versplintering. Als externe partij of vrijwilliger van een vereniging is het soms heel moeilijk, want bij welke schakel moet je zijn? Met de sportpark-regisseur is er een betaalde kracht die de weg glad kan strijken zodat iedereen het een beetje makkelijker heeft. Het is zeker een uitdaging, maar ik probeer vooral mét de doelgroep drempels weg te halen. Of het nou sport of welzijn en zorg raakt, je doet het samen. Ik zoek de verbindingen en als ik kansen zie, probeer ik ze aan tafel krijgen. Ik heb plannen genoeg voor de nabije toekomst, maar in de eerste fase probeer ik vooral abstracte veranderingen door te voeren, zodat processen beter verlopen. Bijvoorbeeld dat iemand van een vereniging niet meer langs vier stations hoeft voor de lichtsleutel. Dat zijn op de werkvloer de eerste tastbare veranderingen.”

Officieel is Maakal ambtenaar. “Maar ik ben geen standaard-ambtenaar. Ik bemoei me in mijn enthousiasme vaak genoeg ergens tegenaan. Dat gebeurt vanuit mijn passie en kwaliteiten als voormalig beweegonderwijzer en buurtsportcoach. Dat levert wel eens interessante discussies op”, glimlacht Maakal, die regelmatig overlegt met de twee andere sportparkregisseurs. “Daarnaast bestaat er een WhatsAppgroep met sportparkmanagers uit het hele land. Astrid Cevaal, projectleider bij NOC*NSF, heeft dat geïnitieerd en dat werkt heel goed. Het is informatief en je kunt onderwerpen tegen het licht houden. Ook worden er intervisiebijeenkomsten aangeboden en wordt vanuit die basis toegewerkt naar bij- en nascholing.”

**“INWONERS UIT
DIT STADSDEEL
HEBBEN EEN ANDERE
SPORTBEHOEFTE DAN
HET TRADITIONELE
VERENIGINGSAANBOD
BIEDT”**

Volop kansen

Beste mensen,

De afgelopen tijd zijn voor mij een aantal puzzelstukjes op hun plek gevallen en ik ben benieuwd hoe jullie hiernaar kijken vanuit jullie rol als buurtsportcoach. De verschillende stukjes:

- uit onderzoek van Mulier blijkt dat bijna 90 procent van de buurtsportcoaches wel eens samenwerkt met ondernemende sportaanbieders, maar dat dit vaak (nog) niet structureel gebeurt;
- daarnaast verscheen onlangs een artikel van Nieuwsuur waarin het verband legde tussen de stijging van zorgkosten en de mate van sport en bewegen. Hieruit bleek dat in lage sep-wijken waar minder wordt gesport en bewogen, de zorgkosten harder stijgen;
- Kenniscentrum Sport en Bewegen publiceerde recent een onderzoek van Hogeschool InHolland. Dit laat zien dat mensen in lage sep-wijken die nog niet sporten vaak de voorkeur geven aan ondernemende sportaanbieders;
- in een artikel van NMC Bright over de effectiviteit van het werk van buurtsportcoaches, wordt gesteld dat vraaggestuurd werken kan zorgen voor effectievere resultaten.

Als ik bovenstaande onderzoeken en artikelen naast elkaar leg, komt voor mij één duidelijke conclusie naar voren: er is veel potentie voor een sterkere samenwerking tussen buurtsportcoaches en sportondernemers. Zo kunnen we nog effectiever bijdragen aan het stimuleren van sport en bewegen in de wijk.

De kracht van ondernemende sportaanbieders is hun vermogen om sportactiviteiten af te stemmen op de behoeften van mensen met een afstand tot sport, bijvoorbeeld door lagere kosten en gemakkelijkere locaties aan te bieden. Terwijl de buurtsportcoach het netwerk en de expertise heeft om mensen te bereiken, kunnen ondernemers het aanbod leveren dat past bij specifieke doelgroepen. Denk aan buurtgerichte sportscholen, betaalbare groepslessen of aangepaste beweegprogramma's voor kwetsbare groepen.

Kortom: er zijn volop kansen om samen meer impact te maken en nog meer mensen in beweging te krijgen. Wat vinden jullie hiervan? Ik ben benieuwd naar jullie ideeën en ervaringen!

Met sportieve groet,
Lodewijk Klootwijk
POS (Platform Ondernemende Sportaanbieders)

lodewijk@pos.nl
www.pos.nl

**ER IS VEEL
POTENTIE VOOR
EEN STERKERE
SAMENWERKING
TUSSEN BUURT-
SPORTCOACHES
EN SPORT-
ONDERNEMERS**

Vuist tegen Discriminatie

Effectieve aanpak op
steeds meer
plekken toegepast

Dat de sportclub ook een belangrijke pedagogische rol kan spelen als het gaat om thema's als vooroordelen, uitsluiting en discriminatie, is al lang geen punt van discussie meer. Sportverenigingen, en vechtsportclubs in het bijzonder, zijn plekken waar jongeren uit alle lagen van de bevolking samenkomen. Logisch dus dat het Nederlands Instituut voor Vechtsport en Maatschappij (NIM) startte met de interventie 'Vuist tegen Discriminatie', waarmee inmiddels meer dan zeventig clubs zijn begonnen. Ook voor 2025 staan al heel wat nieuwe 'Vuist'-projecten op stapel. LEON JANSSEN LOK

“Doel is de verbindende kracht van sport in te zetten om een betere samenleving te creëren”

Wouter Schols (NIVM)

Het eind 2010 opgerichte NIVM wordt beschouwd als dé landelijke kennisorganisatie die de maatschappelijke en pedagogische waarden van vechtsport lokaal weet te benutten. Het NIVM zet vechtsport-breed in op een veilig en sociaal sportklimaat in de club en gebruikt het Fight Right Keurmerk en het Label Veilig en Verantwoord Vechtsporten als instrumenten om de vechtsport verder te professionaliseren.

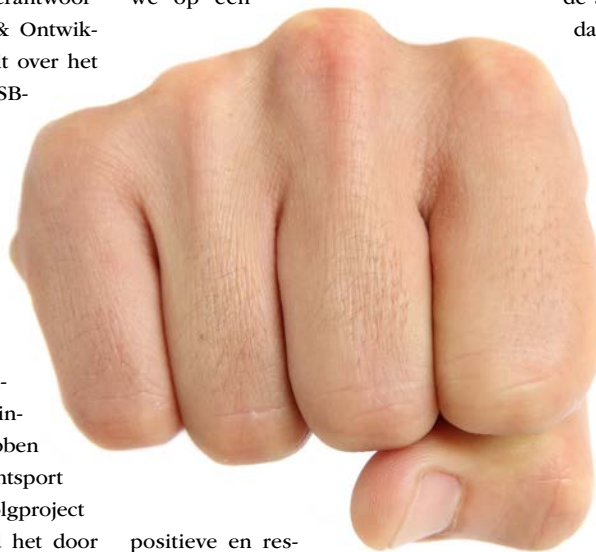
Het ontstaan van Vuist

Wouter Schols, als directielid verantwoordelijk voor de tak Opleiding & Ontwikkeling binnen het NIVM, vertelt over het ontstaan van Vuist: “Toen het VSB-fonds in 2021 een ‘call’ had rondom nieuwe initiatieven tegen discriminatie en uitsluiting, zijn wij daarop ingesprongen met het project ‘Vuist tegen discriminatie en vooroordelen’, dat we op dat moment aan het ontwikkelen waren en dat – zoals eigenlijk alles bij ons – uitging van de verbindende kracht van sport. Dat hebben we eerst in een pilot in de vechtsport gedaan, met daarna een vervolgproject in de stad Utrecht. Later werd het door verschillende provincies opgepakt en zijn we ook buiten de vechtsport actief geworden. De verbindende kracht van sport is natuurlijk niet voorbehouden aan de vechtsport, maar daar zit wel enorm veel sociaal kapitaal. Er komen veel verschillende doelgroepen, en niet alleen vanuit verschillende culturele achtergronden. De straatjongeren, de wijkagent en de advocaat trainen er samen met elkaar. Dát is

het uitgangspunt: de verbindende kracht van sport inzetten om een betere samenleving te creëren en daar ons steentje aan bij te dragen. Daarbij zoeken we als NIVM de samenwerking met de gemeenten en lokale buurtsportcoaches om samen met de clubs, trainers en sporters een vuist tegen discriminatie te maken, door scholingen en ondersteuning op maat te bieden.”

Drie pijlers

Vuist is opgebouwd aan de hand van drie pijlers, waarbij de eerste het stellen van de juiste sociale norm is. Schols: “Hoe gaan we op een

positieve en respectvolle manier met elkaar om in de sport? Wat doen we tegen discriminatie? Het actief afkeuren ervan door rolmodellen blijkt bijvoorbeeld te werken.” De tweede pijler is bewustwording en kennisdeling. “We hebben een heel pakket voor clubs, maar ook voor buurtsportcoaches, waarmee ze handvatten hebben voor hoe om te gaan met incidenten en onenigheid.

Met achterhalen waar de impliciete associaties, die vrijwel altijd ten grondslag liggen aan onbewuste discriminatie, vandaan komen. Ze krijgen tips voor actieve werk- en trainingsvormen en spelactiviteiten waarmee het inlevingsvermogen en de empathie vergroot kunnen worden. Want de vraag is: Zie je verschillen als bedreiging of kun je ze benutten om beter te worden?” De derde pijler betreft de inzet op zichtbaarheid en nieuwe ontmoetingen. “Dan heb je het over opendeurendagen, kennismakingslessen en het uitdragen van de waarde ‘in onze club is iedereen welkom en werken we aan een inclusieve omgeving’ in de wijk.”

Start in Utrecht

De interventie wordt inmiddels op meerdere plekken in het land toegepast, in de provincies Overijssel, Gelderland, Friesland en Utrecht. In die laatste ligt ook de oorsprong van Vuist, met een traject in de stad Utrecht. In september 2022 vond daar de aftrap plaats met dertig trainers van negen verschillende vechtsportclubs die allemaal een manifest ondertekenden. Trainers werden geschoold en al in de herfstvakantie vonden de eerste opendeurendagen plaats, dagen waarbij iedereen welkom was om gratis vechtsportlessen te volgen. Er werden mooie gesprekken gevoerd over welkom zijn, nieuwsgierig zijn naar elkaar, verschillen waarderen en niet buitensluiten, ook met buurtbewoners.

SportUtrecht was vanaf het begin betrokken als project- en netwerkpartner. Nassim Kajouane is er Sportclubadviseur Martial Arts en Vechtsport en was betrokken bij het project dat met een terugkomdag een vervolg kreeg in het voorjaar van 2024, dankzij gelden uit het Utrechts Sportakkoord. “In die tweede ronde hebben we met de clubs wat meer gekeken naar hoe het zó ingericht kon worden dat het meer past bij hun doelstellingen. Bovendien hebben we iets

meer ingezet op promotie voor de open-deurendagen en het leren van elkaar door de trainers te laten reflecteren op elkaars ervaringen.”

Elkaar beter leren kennen

Hij vervolgt: “SportUtrecht wilde erbij betrokken zijn omdat het enerzijds natuurlijk een mooi project is, maar anderzijds omdat we de laatste jaren samen met de gemeente heel erg inzetten op een positieve sportcultuur. ‘Vuist tegen Discriminatie’ was een mooi subthema daarin, omdat het specifiek over diversiteit en inclusie ging. Het was ook een kans om de vechtsportsector dichterbij elkaar te brengen. De sector is over het algemeen best wel versnipperd qua structuur, zeker een paar jaar geleden. Wij zagen het dus ook als een kans voor Utrechtse vechtsportclubs om samen een project aan te pakken, en daarmee elkaar ook beter te

“Wij zagen het als een kans om elkaar beter te leren kennen”

Nassim Kajouane (SportUtrecht)

leren kennen. Ook was het een goede aanleiding om iets te doen aan de positionering en het imago van de vechtsport. Dit was een mooie kans om te laten zien welke potentie er in de sport zit.” Het traject loopt inmiddels op z'n einde, maar Kajouane ziet dat de betrokken clubs actief willen blijven met het thema. “Ze hebben allemaal de Vuist-banner nog hangen, ik weet dat het intern regelmatig besproken wordt en dat er in de lesmethodes gebruik wordt gemaakt van de geboden tools. De clubs en sportscholen zijn er bijvoorbeeld alerter op dat niet

“Als buurtsportcoaches is het aan ons om aan te geven dat we zo veel mogelijk informatie met elkaar willen delen”

Jurgen Schiphorst (Gemeente Borne)

steeds dezelfde overblijft bij het maken van koppeltjes en ze signaleren het eerder als er onderlinge spanningen zijn.”

“Komt bij ons niet voor”

Bij de terugkomst in Utrecht waren helaas niet alle deelnemers van het eerste uur aanwezig. Dat het lastig is om clubs enthousiast te krijgen én te houden,ervaart ook Jurgen Schiphorst, die als beweegcoach/bewegemakelaar in Losser betrokken is bij Vuist. “De gemeente heeft een inclusieagenda opgesteld waarmee ze zich in wil zetten voor gelijkheid en gelijke kansen voor alle inwoners. ‘Vuist tegen Discriminatie’ past daar natuurlijk heel mooi bij. Het is een belangrijk onderwerp in Losser, waar de wethouder ook echt de schouders eronder zet. Maar het is ook een moeilijk onderwerp. Verenigingen zeggen letterlijk: ‘Discriminatie en pestgedrag komen bij ons niet voor.’ Maar het komt overal voor. Het is een stukje onbekendheid en je moet je als vereniging kwetsbaar opstellen. Heel veel verenigingen zijn al lang blij dat ze überhaupt vrijwilligers hebben. Dit onderwerp

“We kunnen gewoon niet niks blijven doen!”

Jurgen Schiphorst (Gemeente Borne)

heeft dan niet meteen prioriteit.” Toch lukte het Schiphorst drie geïnteresseerden te vinden die een start wilden maken met Vuist, waaronder een sportschool en een duikvereniging. “Zij hebben onder andere een opleidingsavond van het NIVM gehad, waarbij besproken is wat discriminatie is en in welke vormen het voorkomt. Ze kregen handvatten hoe daar mee om te gaan, hoe daar beleid op te maken en hoe dat binnen de trainersgroep te bespreken. Want het doel is uiteindelijk dat de trainers het verhaal binnen de club gaan vertellen.”

Niet niks doen

De intervisie die tussen de clubs ontstaat, vindt Schiphorst erg waardevol. “Onderling informatie uitwisselen, zoals een discriminatie- of pestprotocol. Dat is de dynamiek die je zoekt. De rol die wij als buurtsportcoaches hebben, is ook om aan te geven dat we zo veel mogelijk informatie met elkaar willen delen. Tegelijkertijd is het ook maatwerk. Zonder een-op-eenactie komen we er niet. Met de sportschool en de duikvereniging willen we nog een vervolgactie doen en we doen nog een poging om andere clubs te werven. Ik ga samen met het NIVM alleen met clubs aan de slag die enthousiast zijn en die er écht wat mee willen doen. Dan kom je op een select groepje uit, maar dan heb je wel de goede te pakken, die mogelijk ook anderen op het goede spoor kunnen zetten.” Schiphorst hoopt daarmee op een sneeuwbal effect, maar verzucht ook: “Mis-

schien doen we dit te vroeg, is de tijd er nog niet rijp voor. Maar het gebeurt dagelijks dat mensen gemolesteerd worden, of dat leden de club verlaten omdat ze gepest worden. We kunnen gewoon niet niks blijven doen!”

Brede basis in Leusden

Daar is Roel Brinkman, werkzaam als buurtsportcoach bij het Leusdense Lariks welzijn en zorg, het volledig mee eens. Leusden koos er echter voor niet meteen op het NIVM-aanbod in te springen, maar eerst te zorgen voor een goede inbedding van het onderwerp. “Wij hebben het afgelopen jaar gefocust op het op poten zetten van ons sportloket. De ondersteuningsstructuur staat nu en tegelijkertijd hebben we gezegd dat we een bredere aanpak willen vanuit sociale veiligheid. De 4 V’s (Verenigingsbrede gedragscode, Vertrouwenscontactpersoon op de club, Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers en Vakkundig geschoolde trainer-coaches) vormen dan de basis. Daarbovenop komt de doorontwikkeling naar een pedagogisch sportklimaat: Hoe neem je jouw opvoedtaken als sportvereniging, als opvoedmilieu, serieus? Daar zetten wij in Leusden clubkadercoaches voor in. En de Vuist-interventie is een mooie tussenstap in hoe dat gedachtegoed te activeren binnen de vereniging. Het is heel erg op maat; wat hebben deze trainers nodig aan opleiding, hoe start ik hier de discussie over? Wat verstaan wij nu eigenlijk onder sociale veiligheid en discriminatie? En wanneer gebeurt dat? Door dat te bespreken, wordt er mooi aangesloten bij de identiteit van de club.”

Logisch thema

“We starten nu met een aantal clubs, wetende dat de interventie zelf van tijdelijke aard is”, vervolgt Brinkman. “We moeten dus ook vooral nadenken over hoe het actueel blijft, dat het niet iets eenmaligs blijft. Hoe kunnen we de activatie binnen de vereniging levend houden, op een toe-

gankelijke en laagdrempelige manier? Ik merk wel dat het onderwerp heel logisch is voor verenigingen. Er is vrijwel geen sportaanbieder die ik spreek over sociaal veilig sportklimaat, over gedragsregels en over de vier V's, die zegt dat hij het niet zo nodig vindt. Iedereen zegt: 'Natuurlijk moeten we dit op orde hebben en uiteraard gaan we daarmee aan de gang.' De animo, de bereidheid, het logische dat dit een thema is binnen de vereniging, is heel groot. Het enige dat misschien lastig is met 'Vuist', is dat het echt een vuist tegen discriminatie is. Daar zit wat weerstand in, want: 'Discriminatie gebeurt bij ons niet.' Discriminatie is dan een wat 'vies' woord waarvan ik me kan voorstellen dat het verenigingen afstoot."

Hoe dan ook, Vuist is een interventie die z'n plek in het sportlandschap gestaag aan het veroveren is. Ongetwijfeld zal er in de toekomst bijgestuurd worden, maar aan de intentie zal niks veranderen: bij

sportclubs de basis leggen voor duurzame nieuwe ontmoetingen, een open cultuur waar iedereen welkom is en waar sociale inclusie op de sportvloer een prominente plek heeft. ■

“De Vuist-interventie is een mooie tussenstap in hoe dat gedachtegoed te activeren binnen de vereniging”

Roel Brinkman (Lariks welzijn en zorg)

Janita Kist

ALS SOCIAAL VEILIG SPORTEN ECHT GAAT LEVEN

Dat er voor discriminatie en grensoverschrijdend gedrag geen plek is op en buiten de velden, is voor verenigingsbesturen vanzelfsprekend. Maar het beleid rondom sociaal veilig sporten ook daadwerkelijk actief onder de aandacht brengen bij leden en trainers, dat is vaak wat lastiger. Janita Kist, buurtsportcoach bij SportService Zwolle, neemt deel aan een Community of Learning waarin dit thema uitgebreid aan bod komt en brengt het geleerde direct in praktijk bij tal van verenigingen. YARA HOOGLUGT

Toen Janita Kist begon als buurtsportcoach met specifiek de focus op sociaal veilig sporten, bracht ze een rugzak aan ervaring mee die ze in de jaren daarvoor als clubkadercoach had opgedaan. In Steenwijk schoot ze bij maar liefst twintig verenigingen te hulp door daar vrijwillige trainers te begeleiden en hen didactische en pedagogische handvatten mee te geven. "Dat ging toen als een lopend vuurtje: trainers die ik hielp kregen meer plezier en dat droegen ze automatisch over op de kinderen die ze trainden. Doordat dat vervolgens via mond-tot-mondreclame bekend werd, meldden zich ook meer kinderen aan bij de clubs." Nadat Kist haar werkzaamheden afrondde, ging bij veertien van de twintig clubs een interne clubkadercoach verder die, financieel ondersteund door de gemeente, is opgeleid door NOC*NSF. Deze clubkadercoaches liepen daarvoor al geruime tijd mee met Kist.

FOTO: SHUTTERSTOCK

4 v's

Voor Kist was het tijd voor een volgende stap toen begin 2023 duidelijk werd dat er behoefte was aan een buurtsportcoach sociaal veilig sporten in Steenwijkerland. Ze pakte de uitdaging aan en sindsdien staat ze bij een behoorlijk aantal verenigingen in nauw contact met besturen om hen te informeren over en te ondersteunen bij het streven naar een sociaal veilige sportomgeving. "Bij 25 clubs ben ik op dit moment actief bezig met dit thema", vertelt Kist. "Ik ga langs besturen en kijk hoe het met de sociale veiligheid is gesteld en op welke manier de 4 v's zijn geïmplementeerd." De 4 v's zijn Verenigingsbrede gedragscode, Vertrouwenscontactpersoon op de club, Verklaring Omtrent het Gedrag voor vrijwilligers en Vakkundig geschoolde trainer-coaches. "Wat ik merk, is dat veel verenigingen sociaal veilig sporten zeker een belangrijk thema vinden, maar het belandt desondanks nog vaak op een soort afvinklijstje. Gedragsregels worden bijvoorbeeld wel degelijk opgesteld, maar ervoor zorgen dat deze echt beginnen te leven op een club, blijkt nog lastig. Daar ben ik voor: om clubs te informeren, tools aan te reiken en voor een verbinding te zorgen met de juiste organisaties om sociaal veilig sporten goed in te richten op het veld en langs de lijn."

"VEEL VERENIGINGEN VINDEN SOCIAAL VEILIG SPORTEN ZEKER EEN BELANGRIJK THEMA, MAAR HET BELANDT DESONDANKS NOG VAAK OP EEN SOORT AFVINKLIJSTJE"

Campagnes

Wat de gedragsregels betreft: daar bedacht Kist wat op. "Je kunt als bestuur wel gedragsregels opstellen en die op de website zetten, maar je moet ze ook actief bekendmaken. Daarom heb ik bijvoorbeeld een Week van Respect georganiseerd. Tijdens die week werden de belangrijkste gedragsregels op flyers verspreid waarna werd doorverwezen naar de site. Zo worden de regels veel breder gedragen en kun je trainers, scheidsrechters en bestuursleden ook daadwerkelijk aanspreken wanneer hun gedragingen niet conform de gedragsregels zijn. Ik sluit ook aan bij trainersoverleggen om wat meer sociaalpedagogische duiding te geven van gedragsregels. Onze gemeente heeft zelfs een soort

FOTO: SHUTTERSTOCK

beloning bedacht. Verenigingen die zichtbaar actief bezig waren met gedragsregels, kregen een 'sportief gedrag-bordje'. Daarop staan de vijf vuistregels over hoe je je zou moeten gedragen. Voor clubs was dat weer een mooi pr-momentje: het is voor ouders toch ook fijn om te weten dat hun kind training krijgt van iemand die goed opgeleid is, een VOG heeft en weet hoe hij of zij zich moet gedragen. Bovendien stel je ook een voorbeeld voor andere clubs. Zo verspreidt de olievlek zich steeds verder. Dit soort beloningen blijven we dan ook continu voortzetten.”

Korte lijnen

Kist wijst clubs ook de weg op VOG-gebied, legt ze uit. “Veel clubs hadden hun zaken op het gebied van VOG's en vertrouwenscontactpersonen nog niet goed geregeld. Ik leg ze uit waar ze moeten zijn en wat ze moeten doen om het hen makkelijker te maken. Dat is voor clubs het fijne van mijn rol: voor sommige clubs die hun bestuur nét rond krijgen, kunnen dit soort dingen veel werk opleveren. Dat ik hen kan informeren en begeleiden, is dan handig. Ik benadruk daarbij wel: uiteindelijk moet de club zélf handelen en een verantwoordelijke aanwijzen binnen het bestuur. Dat kan ik niet voor ze doen.

Samenhang

In de Community of Learning voor buurtsport- en clubkadercoaches die aan het thema sociale veiligheid in de sport werken, komt Kist samen met vakgenoten om kennis uit te wisselen en samen naar oplossingen te zoeken om voor alle verenigingen in Nederland te streven naar een optimaal sociaal veilig sportklimaat. Kist constateerde al gauw dat zowel de buurtsportcoach als de clubkadercoach daarvoor van essentieel belang zijn: “Het één kan niet zonder het ander bestaan. Als buurtsportcoach sociaal veilig sporten is het heel nuttig om een e-learning voor te stellen, maar alleen dat is niet genoeg. Een clubkadercoach is daarvan een essentieel onderdeel om de opgedane kennis ook echt te borgen. In Steenwijkerland gaat dat inmiddels heel goed: de clubs die we ondersteunen ervaren dat echt als een noodzakelijk zetje in de rug – en voor mij was het natuurlijk heel fijn dat ik de ingangen bij de clubs al had dankzij mijn tijd als clubkadercoach.”

Op weg naar een Pedagogisch Sportklimaat

Een pedagogisch sportklimaat draagt bij aan een veilige en plezierige sportomgeving, waarin kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Kenniscentrum Sport & Bewegen ondersteunt buurtsport- en clubkadercoaches met kennis en tools om het sportklimaat bij verenigingen te versterken. Bezoek pedagogischsportklimaat.nl voor praktische handvatten en inspiratie.

“UITEINDELIJK MOET DE CLUB ZELF HANDELEN EN EEN VERANTWOORDELIJKE AANWIJZEN BINNEN HET BESTUUR”

Veelzijdig. bewegen in Leeuwarden

Een gymzaal die is ingericht volgens de principes van het Athletic Skills Model (ASM), plannen voor een Skills Garden op de plek van het voormalige stadion van Cambuur, wie weet zelfs een zwembad in ASM-stijl en stedenbouwkundigen die vanuit zichzelf voorstellen de openbare ruimte te voorzien van een ASM-inrichting. In Leeuwarden hebben ze de smaak te pakken als het gaat om veelzijdig bewegen in het algemeen en het ASM-model in het bijzonder. Gemeente, sportuitvoeringsorganisatie bv SPORT, buurtsportcoaches, vakleerkrachten, verenigingen; de olievlek breidt zich snel uit in de Friese hoofdstad. LEON JANSSEN LOK

“ Het leukste vind ik dat je ziet dat kinderen zelf de spelregels gaan aanpassen wanneer ze een bepaalde oefening onder de knie hebben. Dan ben je continu aan het finetunen, aan het veranderen.” Chris Beijer is coördinator sport op basisschool Leeuwarder Schoolvereniging (LSV) en staat zelf voor groep 8. Razenthousiast is hij over de PLAYCE, de gymzaal met kleurrijke spelelementen en grafische patronen in Sportcentrum Rengers, die in september 2022 werd geopend en op een steenworp afstand van zijn school ligt. “Je kunt natuurlijk ook in andere zalen lesgeven volgens de ASM-principes, maar in zo’n

zaal is dat toch veel leuker. Met mogelijkheden om muziek af te spelen, met nieuwe materialen, het is echt een verwennerij.”

Instructeursopleiding

Beijer rondde in het voorjaar van 2023 de ASM-instructeursopleiding af. Hij volgde die samen met buurtsportcoaches, fysiotherapeuten, voetbaltrainers en docenten. “Ik vond het écht een verdieping van mijn vak en eigenlijk zouden alle buurtsportcoaches dat moeten doen. Er zijn echt veel mogelijkheden, maar het werkt wel beter als je zelf de opleiding hebt gedaan. Dan heb je toch een beter beeld van de gedachte die er achter zit;

#blij van sport

*Sido de Schiffart,
manager sportontwikkeling bij bv SPORT.*

de tien grondvormen van bewegen die gezamenlijk belangrijk zijn voor een optimale motorische ontwikkeling. Dan weet je bijvoorbeeld dat het goed is om kinderen in groep 6 meer met balcontacten te laten doen. Of dat een voetballer als Zlatan zulke bijzondere doelpunten kon maken omdat hij vroeger aan vechtsport heeft gedaan. Je gaat gewoon anders naar bewegen kijken: je combineert bijvoorbeeld verschillende sporten. Parcoursen maken en sporten met elkaar verbinden. Dat vind ik zelf leuk, maar de kinderen ook. Het aantal gymleerkrachten neemt helaas af, maar met de komst van dit soort zalen wordt het vak hopelijk weer wat aantrekkelijker”, sluit Beijer af.

Verbeteren van het aanpassingsvermogen

Nog zo'n ambassadeur van veelzijdig bewegen en het ASM-model in Leeuwarden is Hemen Ibrahim, docent lichamelijke opvoeding op CSG Comenius Zamenhof en eigenaar van voetbalschool FootBallance. Ibrahim volgde net als Beijer de ASM-instructeursopleiding, in de tijd dat hij nog als badmeester werkzaam was voor bv SPORT. “Op mijn voetbalschool gebruik ik kleinere ballen, gekleurde

“Met de komst van dit soort zalen wordt het vak hopelijk weer wat aantrekkelijker”

Chris Beijer (Basisschool Leeuwarder Schoolvereniging)

pylonnen en gekleurde goaltjes. Daarmee werk je namelijk aan het verbeteren van het aanpassingsvermogen. Ook probeer ik aandacht te hebben voor multisporten: we doen dan andere bewegingsvormen die wel met voetbal te maken hebben, maar normaal gesproken niet zozeer in een voetbaltraining voorkomen. Een voorbeeld is judo, daar heb je profijt van tijdens een voetbalwedstrijd want ook daar heb je te maken met duwen en trekken, met het houden van balans. Ik geloof sterk dat het Athletic Skills Model een vernieuwende benadering biedt binnen zowel het onderwijs als de sportontwikkeling. Met zijn focus op gevarieerd bewegen sluit het model perfect aan bij de manier waarop kinderen en jongeren zich van nature ontwikkelen en nieuwe vaardigheden opdoen. In een tijd waarin ze steeds vaker te maken krijgen met een gebrek

aan beweging en te vroege specialisatie, biedt het ASM een waardevol alternatief. Door de nadruk te leggen op speelse en veelzijdige bewegingen, helpt het model voorkomen dat kinderen al te jong op één enkele sport focussen.”

Ook op de middelbare school waar hij werkzaam is, probeert hij het ASM steeds meer toe te passen. “Dat valt nog niet mee, want we moeten het zien te combineren met het officiële PTA (Programma voor Toetsing en Afsluiting). Dat moeten we dus goed bespreken in onze vakgroep en dan merk ik ook dat het ASM-model toch nog niet heel erg bekend is bij iedereen.” Positief is het daarom dat hij met de leerlingen van het tweede leerjaar die graag meer met sport willen doen, ASM-lessen doet in de PLAYCE Rengers.

Veelzijdig

In Leeuwarden wordt dus aardig aan de weg getimmerd met veelzijdig bewegen en de ASM-systematiek. Een van de grote aanjagers is Sido de Schiffart, manager sportontwikkeling bij bv SPORT (waarbij de afkorting bv ook synoniem is geworden voor 'blij van'). "Wij raakten in 2018 geïnspireerd door Almere Kenniscentrum Talent, dat de eerste was dat de ASM-gedachte echt in de praktijk bracht, nadat het in de jaren negentig al bij Ajax geïntroduceerd was. Een jaar of drie geleden hebben we het in Leeuwarden geïntroduceerd en nu gaat het inderdaad hard. De gemeente heeft het nu bijvoorbeeld zelfs opgenomen als leidraad voor sporten en bewegen. Het veelzijdig bewegen brengt ook zoveel moois. In je leven moet je eerst motorisch vaardig worden, daarna beweegvaardig, daarna sportvaardig (meer specialistisch), daarna beweegvaardig blijven en motorisch vaardig blijven. Dat vraagt gewoon veelzijdigheid, een gevarieerde basis en achtergrond. We zien nu al dat kinderen die wat meer veelzijdig zijn opgeleid, andere keuzes maken in hun sportkeuze." De Schiffart licht toe hoe de huidige situatie tot stand is gekomen. "Mijn collega's en ik hebben de opleiding tot ASM-instructeur gedaan en we hebben inmiddels een heel mooie relatie opgebouwd met de ASM-organisatie. We doen regelmatig iets met ze wat ze dan voor het eerst doen. Zo vond hun eerste incompanytraining bij ons plaats. Dat was met mensen uit mijn team, met vakleerkrachten, trainers, mensen van Cambuur, een fysiotherapeut en zelfs een circusartiest. Dat ging toen om zo'n twintig mensen."

Ambassadeur

bv SPORT ging na die eerste opleidingsronde een ambassadeurschap aan met Sanne Vermeer, topjudoka uit de gemeente en

“We vonden het heel interessant om Sanne als boegbeeld in te kunnen zetten en het verhaal zo verder te brengen”

Sido de Schiffart (bv SPORT)

fysiotherapeut in opleiding. Een logische keuze want veel van de grondvormen uit het ASM-model komen terug in de judosport. Stoeien en vechten, rollen, duikelen en draaien en balanceren en vallen. "We vonden het dus heel interessant om haar als boegbeeld in te kunnen zetten en het verhaal zo verder te brengen. Daarnaast zijn we een samenwerking aangegaan met het CIOS om hun studenten een blok veelzijdig bewegen en ASM aan te bieden. Bovendien hebben we samen met Cambuur een aantal vrijwilligers van verenigingen geënthousiasmeerd om ook met veelzijdig bewegen aan de slag te gaan, waarbij de trainers en spelers van Cambuur een voorbeeldrol hadden. Dat leidde ertoe dat we een tweede instructeursopleiding konden aanbieden. Opnieuw voor mensen uit het werkveld, waarbij er overigens ook een paar uit de regio waren. Inmiddels is de derde instructeursopleiding ook alweer achter de rug en is de vierde in september van start gegaan."

Buurtsportcoaches

De Schiffart legt uit dat er op meerdere fronten ingezet wordt om het ASM-model Leeuwarden te laten veroveren. "Enerzijds steken we veel tijd en energie in de software. De buurtsportcoaches uit mijn team hebben in het voorjaar ook de beleidsopleiding gedaan en doen in het najaar hopelijk mee aan de vervolgopleiding van de instructeurskant. We hebben een samenwerkingsverband met ASM-geschoolde kinderfysiotherapeuten en de GGD opgestart, waarbij we de motorische vaardigheden van kinderen meten met de MQ-scan. En onze buurtsportcoaches spelen natuurlijk een belangrijke rol: ze gaan bij ons niet zozeer zelf met mensen in beweging, maar voeren de gesprekken met bestuurders en beslissers. Ze proberen

“Het gaat hard allemaal. Zo hard, dat we sinds september een projectleider speciaal voor ASM hebben”

Sido de Schiffart (bv SPORT)

scholen te inspireren, zijn betrokken bij herinrichtingen van wijken, laten goede voorbeelden zien en tonen wat dat opbrengt. Belangrijk missiewerk doen ze dus!” Daarnaast investeert Leeuwarden flink in de hardware. “De komst van de PLAYCE Rengers was een versneller van het gedachtegoed hier in de gemeente. De scholen rouleren, zodat zo veel mogelijk kinderen van de ASM-ruimte gebruik kunnen maken. Inmiddels hebben we ook alle gymzalen van uitwisselbare ASM-graphics voorzien en kijken we als er materialen vervangen moeten worden in een gymzaal of daar ook ASM-varianten van zijn.”

Meer plekken in de stad

Misschien wordt Leeuwarden zelfs de eerste gemeente met een ASM-zwembad. Een bestaand instructiebad wordt mogelijk omgebouwd. De Schiffart: “Het maakt het

leuker en gevarieerder om te zwemmen en het kan helpen bij het zwemvaardig worden van kinderen. Kinderen die zich aanmelden voor zwemlessen en moeten wachten, kunnen in de ASM-ruimte in de gymzaal alvast aan de slag met allerlei oefeningen. Die komen ze dan weer tegen in de zwembad. Dan zijn ze al wat bekend met de kleuren, met de asymmetrische vormen. De boel kleurt er letterlijk en figuurlijk van op.” Ook nog op de planning staat de bouw van een Skills Garden op de plek van het oude Cambuurstadion. “Maar dat duurt nog wel even”, aldus De Schiffart. Last but not least: met scholen wordt gesproken over schoolpleinen en het pimpen van gangen in de scholen zodat ook daar veelzijdig bewegen een plekje gegeven kan worden. “De Willem Alexanderschool is een mooi voorbeeld: daar hebben ze al hun eigen mini Skills Garden. Ja, het

gaat hard allemaal. Zo hard, dat we sinds september een projectleider speciaal voor ASM hebben”, besluit De Schiffart.

Rol van de gemeente

Het kwam al even ter sprake, de rol van de gemeente. Lisa Blauwbroek is er werkzaam als beleidsadviseur sport en bevestigt dat de gemeente veelzijdig bewegen hoog op de agenda heeft gezet. “We werken al een tijd met de MQ Scan en daaruit bleek dat we best uit de pas liepen met de rest van het land als het ging om motorische vaardigheden van kinderen. Met name in bepaalde wijken was wel een achterstand. Toen is het balletje van veelzijdig bewegen en het ASM gaan rollen bij bv SPORT. En zo is dat overgelopen naar de gemeente.” Veelzijdig bewegen is een van de hoofdthema’s in het nieuw ontwikkelde beleidskader sport van Leeuwarden. “Verenigingen en scholen zijn natuurlijk zelf aan zet om te bepalen of ze aan de slag gaan met ASM, maar met het vastleggen in gemeentelijk beleid en met de ambassadeursrol van buurtsportcoaches hopen we een boost te kunnen geven.” Blauwbroek merkt dat er langzamerhand een olievlekwerking binnen de gemeente ontstaat. “We zien dat ook collega’s van bijvoorbeeld gezondheidsbeleid en stedenbouw het belangrijk beginnen te vinden. Pas geleden kon ik aanschuiven bij een overleg over een gebiedsontwikkeling in de stad. Het was op zichzelf al mooi dat ik daarbij aanwezig was om het sportperspectief te benoemen, maar een van de stedenbouwkundigen stelde daar uit zichzelf voor dat een Skills Garden een mooie voorziening in het gebied zou zijn. Hoe tof is het dat zo iemand dat inbrengt?!” ■

De Beweegalliantie

Jouw partner voor een gezonde en sociale wijk

Een ommetje, spelen op straat, fietsend naar je werk, school of sportclub, bewegen in de klas, staand vergaderen, de trap in plaats van de lift of tuinieren. Dagelijks bewegen draagt bij aan bestaanszekerheid. Het versterkt de fysieke en mentale gezondheid, waardoor je beter in staat bent om mee te kunnen doen. Het geeft een gevoel van eigenwaarde en maakt je weerbaarder. De Beweegalliantie zet met haar netwerk aan tot méér bewegen.

De Beweegalliantie is een landelijk netwerk met een missie: méér mensen méér laten bewegen in Nederland. Elke dag. Overal. De alliantie is in de zomer van 2023 officieel opgericht en is een buitenboordmotor van het Ministerie van VWS. De Beweegalliantie werkt met meer dan vierhonderd alliantiepartners samen aan een vitaler, gezonder en duurzamer Nederland. Dit kunnen aanbieders zijn, maar ook partijen of organisaties die ondersteunen, zoals kennisinstellingen of fondsen, en natuurlijk mensen in het veld zoals buurtsportcoaches. Hoe pakken we dat aan? De Beweegalliantie focust zich op drie centrale punten: beleidsbeïnvloeding, het stimuleren van beweging in het werkveld en het geven van een podium aan lokale initiatieven. De Beweegalliantie werkt via domeinen, plekken waar mensen gestimuleerd worden om meer te bewegen en waar ze de daarvoor bestemde faciliteiten kunnen vinden. De domeinen zijn onderwijs, zorg, werk, vrije tijd, leefomgeving en actieve mobiliteit.

Wat levert een actieve leefstijl op?

Dat bewegen heel belangrijk is, hoeven we de lezers van dit buurtsportcoachmagazine waarschijnlijk niet uit te leggen. In het werkveld van beleidsmedewerkers en buurtsportcoaches

komen allerlei dingen samen waar de Beweegalliantie aandacht aan besteedt: de connectie tussen de zorg en de wijk, het lokaal aanbieden van laagdrempelig beweegaanbod en het stimuleren van meer bewegen bij mensen die risico lopen op chronische aandoeningen, of deze aandoening al hebben. Maar daarnaast levert bewegen nog zoveel meer op: sociale verbinding, meer gemeenschapsgevoel. Daarnaast: als een wijk wordt ingericht op bewegen, heeft dit ook effect op de leefbaarheid. Denk aan bijvoorbeeld meer groen, minder auto's en meer ruimte om buiten te spelen of buiten te ontmoeten. Dit heeft ook weer positieve effecten op het individu: het zorgt niet alleen voor een gezonder lichaam, maar ook voor blijere, meer verbonden en minder eenzame mensen. De focus op meer bewegen heeft dus een positieve wisselwerking op allerlei aspecten in de samenleving.

Een integrale aanpak is het meest succesvol, maar tegelijk ook best moeilijk

Hoe versterken de Beweegalliantie en het Sportakkoord elkaar?

Het Sportakkoord II en de Beweegalliantie vullen elkaar goed aan. Samen hebben we als doel om tot 75 procent van de Nederlanders te komen die voldoen aan de beweegrichtlijnen. De ambities van het Sportakkoord II en de Beweegalliantie vinden elkaar vooral in de pijlers 'Vaardig in Bewegen', 'Inclusie en Diversiteit' en 'Ruimte voor Sport & Bewegen'. Denk hierbij aan initiatieven als het stimuleren van fietsen op jonge leeftijd, het aanjagen van laagdrempelige, zelfgeorganiseerde beweeginitiatieven in de wijk én het bevorderen van een optimale inrichting van de openbare ruimte die dagelijks bewegen mogelijk en aantrekkelijk maakt. Waar het om gaat: Hoe pakken we dit nu goed aan?

Wat is een integrale aanpak?

Het is inmiddels wel bewezen: een integrale aanpak is het meest succesvol, tegelijk ook best moeilijk. De Beweegalliantie kan daarbij helpen. Samen met inwoners stimuleren wij het opzetten van een lerend netwerk. Bestaande uit inwoners en verschillende typen partners, van lokale uitvoeringspartners tot landelijke kennispartners. Je bepaalt samen een lokale aanpak die werkt, denk aan een *whole system in the room*-aanpak: iedereen is gelijkwaardig, met z'n allen maak je een actieplan en je wijst een kartrekker aan. Je verkent in welke domeinen je bewegen wil stimuleren, waar zit de meeste energie en winst? Aan welke beleidsdoelstellingen levert het een bijdrage? Soms kunnen bestaande of nieuwe activiteiten benut worden. Gebruik de kracht van de wijk. Door een domeinoverstijgende kijk op bewegen wordt de verbinding gemaakt met de gezonde leefomgeving, de zorg, het onderwijs en werkgevers.

Er ontstaan combinaties om inwoners in beweging te krijgen. Het gevolg hiervan is dat bewegen de komende jaren vaker wordt ingezet op locaties en in domeinen waar dat in het verleden niet of weinig gebeurde.

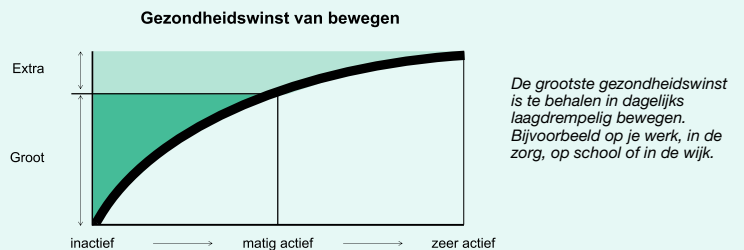
Aansprekend voorbeeld Heerlen-Noord

Vanaf september 2023 voert de Beweegalliantie gesprekken met enkele Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV)-wijken, dat zijn de twintig meest kwetsbare wijken die extra ondersteuning krijgen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. We kijken hoe de economische, gezondheid- en sociale ongelijkheid door sport- en beweeginterventies in de wijk kan worden verkleind. De Beweegalliantie ondersteunt Heerlen-Noord hierbij als aanjager, verbinder en versterker. We delen goede voorbeelden, zetten expertise in, verbinden vanuit ons netwerk en helpen met communicatiekracht om bestaande activiteiten te versterken en/of om nieuwe beweegactiviteiten toe te voegen. We brengen netwerk, ervaring en contacten mee waar Heerlen-Noord weer op verder kan bouwen. Dit wordt verankerd in beleid met een gebiedsplan inclusief een beweegparagraaf. Zo worden in Heerlen-Noord op basisscholen extra beweegmomenten georganiseerd, zoals pauzesport en naschoolse sportactiviteiten. Worden initiatieven genomen om wandelen en fietsen in de wijk te stimuleren en organiseert voetbalclub Roda JC het programma 'Gezond

Een handige menukaart met stappenplan helpt je op weg om de beweging in jouw gemeente op gang te brengen.

in Mijn Streek', waaronder de jaarlijkse Roda Run. En ten slotte biedt voetbalvereniging Sporting Heerlen programma's aan die gericht zijn op sport en persoonlijke ontwikkeling van jongeren, zoals 'Jij bepaalt wie je bent', om jongeren positief met sport te laten kennismaken. ■

Aan de slag en hulp nodig?

Wil je meer weten over onze aanpak, of heb je interesse om aan te haken bij onze activiteiten? Neem dan contact op met netwerkregisseur NPLV Angélique Rozeboom (angelique.rozeboom@beweegalliantie.nl), of programmamanager Johan Annema (johan.annema@beweegalliantie.nl) of met Marvin Visser van het impactloket (marvin.visser@beweegalliantie.nl).
www.beweegalliantie.nl

Angélique Rozeboom.

Johan Annema.

Marvin Visser.

Clubondersteuning met
vereende krachten

achterhoek
in Beweging
zette coördinatiepunt
clubondersteuning op

Wanneer het sport- en beweegaanbod en de clubondersteuning binnen een groep kleinere buurgemeenten versnipperd zijn, blijven mogelijk kansen liggen. Dat zag sportplatform Achterhoek in Beweging goed in en zette daarom een coördinatiepunt clubondersteuning op. Door regionale samenwerking tussen gemeenten en door lokale clubondersteuners en sportaanbieders te bevorderen, hoeven veel minder verenigingen zelf het wiel uit te vinden. YARA HOOGLUGT

Het was een mooie aanblik voor Corrie de Zwaan, projectmanager Sport bij Achterhoek in Beweging. Een wielclub uit Lochem die zichzelf met hun Strade Bianchi-toertocht met een herkenbare caravan stond te promoten in buurplaats Neede, tijdens wielerevenement de Ronde van de Achterhoek. “De start en finish liggen dan weliswaar in Neede, maar alle Achterhoekse gemeenten kunnen tijdens die koers aanhaken met side events. Clubondersteuners kunnen zich tijdens dit soort evenementen actief inspinnen om sportaanbieders aan te jagen: verenigingen kunnen bijvoorbeeld een clinic aanbieden rondom de koers, een open training aanbieden op die dag, een dikkebandenrace organiseren of iets doen voor Uniek Sporten en aangepast sporten. Leuk om te zien dat zoveel wielrenners in clubtenue langs de route stonden.”

Zichtbaarheid

De Zwaan vindt de Ronde een mooi voorbeeld van een evenement waarbij clubondersteuners en verschillende verenigingen elkaar kunnen versterken. Dan moeten ze alleen natuurlijk wél weten dat die mogelijkheid er is en inzicht hebben in de manieren waarop ze hun sportclub zichtbaar kunnen maken. Dat is – onder andere – nou net de meerwaarde van het relatief nieuwe coördinatiepunt clubondersteuning dat Achterhoek in Beweging heeft opgericht: samenkomen, kennis uitwisselen, efficiënter werken, elkaar op zaken attenderen en op die manier de kwaliteit verbeteren. “Binnen het coördinatiepunt werken we met negen Achterhoekse gemeenten samen”, vertelt De Zwaan. “In regioverband komen clubondersteuners samen om elkaar vragen voor te leggen, te sparren en hun functie naar een hoger niveau te tillen. Voor velen van hen is de clubondersteuning een deel van hun takenpakket. Ze zijn bijvoorbeeld buurtsportcoach, talentverbinder, sociaal werker of sportparkmanager en doen de clubondersteuning als onderdeel daarvan of ernaast.” De Zwaan denkt dat de taken van de diverse clubondersteuners geprofes-

sionaliseerd kunnen worden mede dankzij het coördinatiepunt. “We kunnen elkaar versterken en op die manier samen verder professionaliseren in de Achterhoek.”

Goedkoper en efficiënter

De lokale clubondersteuners weten namelijk veel, maar voor sommige zaken is het prettig als ze ook uit de kennis en ervaring van hun collega’s kunnen putten. De vragen die ze krijgen, verschillen natuurlijk enorm van aard: onderwerpen variëren van een veilig sportklimaat tot mogelijkheden voor een boekhoudtraining of een toelichting op de functie van een vertrouwenscontactpersoon. De Zwaan: “Doordat we de kennis nu samen bundelen, kunnen clubondersteuners sneller bij hun collega’s te rade gaan en weten sportclubs hen veel makkelijker te vinden. Maar het kan bijvoorbeeld ook heel efficiënt zijn wanneer je een cursus vertrouwenscontactpersoon organiseert die in de eigen gemeente nog niet vol zit. Waarom dan niet volmaken met deelnemers uit andere gemeenten? Zo kun je goed samenwerken en kan het aanbieden van een cursus uiteindelijk wellicht ook goedkoper zijn.”

“We kunnen elkaar versterken en op die manier samen verder professionaliseren in de Achterhoek”

Corrie de Zwaan (Achterhoek in Beweging)

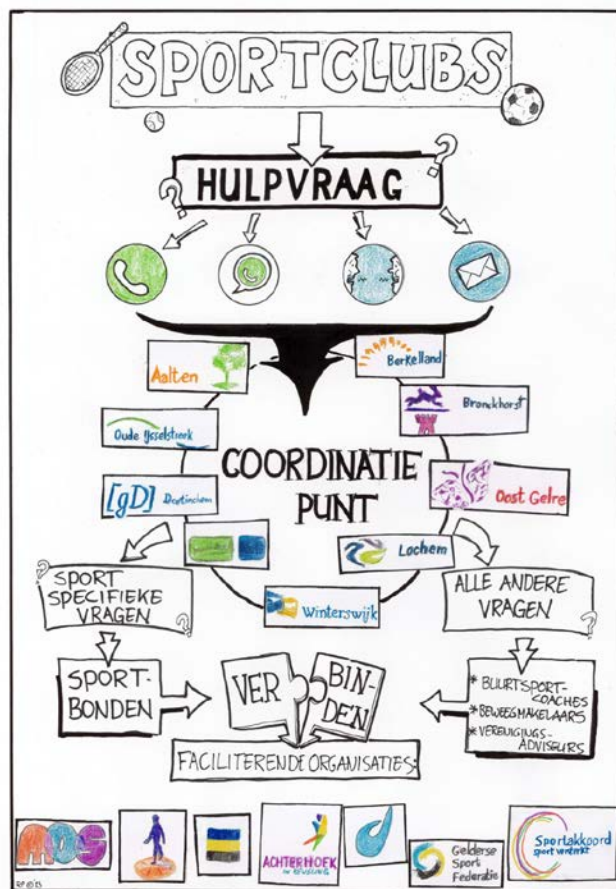
Bij elkaar afkijken

Het coördinatiepunt clubondersteuning in de Achterhoek is een goed voorbeeld van een effectief sport- en beweegloket. Juist doordat de clubondersteuning in veel gemeenten (nog) niet is ondergebracht bij één persoon met alleen dit takenpakket, kan het voor sportaanbieders onduidelijk zijn tot wie ze zich nou kunnen wenden met vragen. Binnen sport- en beweegloketten worden vraag en aanbod gebundeld zodat sportaanbieders optimaal kunnen profiteren van de clubondersteuning in hun regio. Een mooi bijeffect in de Achterhoek is dat sommige gemeenten, waar de clubondersteuning nog in de kinderschoenen staat, kunnen ‘afkijken’ bij andere gemeenten die al wat verder zijn. “Wij proberen op dit moment de negen deelnemende gemeenten op gelijke vlieghoogte te krijgen”, legt De Zwaan uit. Uit de praktijk – De Zwaan heeft de pijler sociaal en veilig sportklimaat in haar portefeuille – weet ze dat de onderlinge verschillen op be-

paalde thema’s behoorlijk groot kunnen zijn. “Ik weet van sommige gemeenten dat ze al heel ver zijn en al verschillende inspiratiesessies en themabijeenkomsten achter de rug hebben. Zij hoeven soms alleen nog maar de vormgeving van de e-learning onder de loep te nemen, terwijl andere gemeenten misschien nog moeten beginnen. De gemeenten die al verder zijn, kunnen natuurlijk blijven doen wat ze doen; die gaan we niet afremmen. De gemeenten die nog moeten beginnen, kunnen we met hun voorbeeld inspireren. Zo hoeven zij niet het wiel opnieuw uit te vinden en wij zorgen er als coördinatiepunt voor dat er een blauwdruk ontstaat waar iedereen mee verder kan.”

Meerwaarde bieden

Het is volgens De Zwaan belangrijk om vanuit een coördinatiepunt clubondersteuning/sport- en beweegloket continu meerwaarde te blijven bieden. Zo houd je de betrokken partijen zo goed mogelijk aangehaakt, stelt ze. “Daarom zou ik adviseren: begin in de startfase vooral met actuele thema’s. Om maar even bij het thema veilig sportklimaat te blijven: dat is bijvoorbeeld echt een hot issue waar iedereen mee te maken krijgt. Sommige

“Het blijft belangrijk om de lokale structuren per gemeente in ere te houden”

Corrie de Zwaan (Achterhoek in Beweging)

bonden hebben het zelfs al verplicht gesteld, dus elke sportclub moet hier vroeg of laat aandacht aan besteden. Inclusie op de sportclub is daar ook zo'n mooi voorbeeld van: je kunt er als sportclub niet omheen.” De Zwaan raadt aan om, behalve een goede inhoudelijke agenda, een duidelijke planning met minimaal een kwartaalfrequentie te hebben. “Een onderwerpenkalender kan daarbij ook helpen. Als mensen weten wat er op de planning staat, zijn ze ook gemotiveerd om zelf wat te komen brengen. Hiermee benadruk je ook: je aanwezigheid is gewenst, en als je er niet bij bent, mis je mogelijk interessante informatie. Zo is de kans groter dat het coördinatiepunt bij deelnemers hoog op de prioriteitenlijst blijft.”

Luisterend oor

De Zwaan en collega's hebben bij het opstarten van het coördinatiepunt een ronde langs de gemeenten gemaakt, vertelt ze: “We hebben in de eerste periode alle lokale clubondersteuners bezocht om een gesprek met ze te voeren. Zo hoorden we wat er lokaal speelt en konden we alvast bekijken op welk niveau we ze met elkaar konden verbinden. Vervolgens hebben we een tweedaagse training georganiseerd voor clubondersteuners. Dat was heel nuttig; velen van hen kenden elkaar nog niet. We hebben gelijk een groepsapp aangemaakt en samen concrete werkafspraken gemaakt: ook dit houdt iedereen betrokken.” De Zwaan benadrukt dat het tegelijkertijd belangrijk blijft om de lokale structuren per gemeente in ere te houden. “En om, indien aanwezig, ook het lokaal sportakkoord mee te nemen. Wat er al in positie is gezet, moet je niet passeren. Er is in een heel aantal gemeenten al veel goed werk gedaan, nu is het zaak om lokale verschillen te overbruggen.” De richtlijnen die zijn opgesteld door het landelijk coördinatiepunt sport- en beweegloketten, voor het opzetten van het coördinatiepunt zijn wat De Zwaan betreft duidelijke handvatten geweest voor Achterhoek in Beweging, maar tegelijkertijd leveren we vanuit de Achterhoek waardevolle input aan bij het landelijk coördinatiepunt. “We gaan ook met regelmaat naar de intervisiebijeenkomsten. Kennisdeling en -uitwisseling is belangrijk.” ■

Reacties op het coördinatiepunt clubondersteuning

Voor Guido Groenendijk, sportcoördinator en sociaal werker bij stichting Welcom, is de meerwaarde van het coördinatiepunt clubondersteuning evident. “Je krijgt toegang tot een netwerk van andere verenigingsondersteuners in de regio. Met als gevolg: waardevolle samenwerkingsverbanden, uitwisseling van ideeën en het oppakken van gezamenlijke evenementen.”

Christian Beuzel, verenigingsondersteuner sport bij Gemeente Lochem: “Voor mij is de meerwaarde van een regionaal coördinatiepunt clubondersteuning dat er superveel ervaring en kennis aanwezig is in de Achterhoek, die ik als verenigingsondersteuner lokaal kan gebruiken. Sportverenigingen in de gemeente Lochem kunnen zo nóg beter geholpen worden bij hun vragen en uitdagingen.”

Handreiking sport- en beweegloketten

Waarom is het belangrijk om een sport- en beweegloket te realiseren? Hoe komt het tot stand, met wie werk je samen, hoe ziet het er in de praktijk uit en welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er? Lees er alles over in de Handreiking sport- en beweegloketten.

Gemeente Vught betrekt ondernemende sportaanbieders nadrukkelijk bij het lokale sportakkoord

Vanaf 2025 gaan de buurtsportcoaches in de gemeente Vught een deel van hun uren gebruiken om samen te werken met lokale ondernemende sportaanbieders. Daarmee is Vught een van de eerste gemeenten die ervoor kiest om ondernemers nadrukkelijk te betrekken bij het lokale sportakkoord en de uitvoering daarvan. “We hebben de ondernemende sportaanbieders nodig om onze doelstelling om zo veel mogelijk inwoners te laten sporten en bewegen te halen”, zegt Valentine Kortbeek, coördinator van de buurtsportcoaches bij MOVE Vught, de Vughtse tak van Sportservice Noord-Brabant. TESSA DE WEKKER

“We geloven erin dat dat beter gaat als we samenwerken met alle partijen”

Maikel van der Lingen (Platform Ondernemende Sportaanbieders)

Valentine Kortbeek.

Kijkend naar de cijfers gaat het goed met het sporten en bewegen in Vught. 82 procent van de inwoners sport wekelijks, blijkt uit de meest recente monitor. Dat is hoog in vergelijking met het landelijk gemiddelde. In 2023 sportte zestig procent van de Nederlanders één of meerdere keren per week, blijkt uit cijfers van NOC*NSF. “Bovendien is ons cijfer al jaren stabiel, tussen de 81 en 83 procent”, zegt Kortbeek. Ook het percentage Vughtenaren dat lid is van een sportvereniging ligt met 48 procent fors hoger dan de landelijke 24 procent. “Daar zijn we trots op. Maar dat betekent ook dat een groot deel van de mensen in Vught wel sport, maar niet bij een vereniging. Ze doen dat ongebonden, bij losse informele clubjes en ook bij ondernemende sportaanbieders. Die willen we daarom graag betrekken bij ons werk.”

Partner in het Slotakkoord

Ze wijst op de aanvragen voor het Volwassenenfonds Sport en Cultuur, waarbij Vught sinds 2022 is aangesloten. “Daardoor kwamen we gaandeweg in aanraking met ondernemende sportaanbieders. Daar zit van alles tussen: boksen, fitness, yoga. Van januari tot en met augustus van dit jaar hebben we 74 aanvragen vanuit het Volwassenenfonds gehad. Vijftig daarvan waren voor fitness. Dat zegt wel wat. We kunnen niet om de ondernemers heen. Dat geldt trouwens ook voor fysiotherapeuten, die bijvoorbeeld valpreventie of bewegen voor ouderen onder begeleiding aanbieden. We willen met iedereen samenwerken.”

Daar is Maikel van der Lingen van het Platform Ondernemende Sportaanbieders blij mee. “Sinds 2023 zijn we partner in het Sportakkoord II. Het doel is om meer mensen te laten sporten en bewegen. We geloven erin dat dat beter gaat als we samenwerken met alle partijen. Dat willen we als POS zowel landelijk als lokaal aanpakken. Gemeenten maken al vijftig jaar sportbeleid. Maar tot nu toe waren ondernemende aanbieders beperkt betrokken.”

Samenwerking opzetten

Volgens Van der Lingen heeft een groot deel van de ondernemende sportaanbieders nog nooit van het Sportakkoord gehoord. “Daar valt dus nog een wereld te winnen”, zegt hij. Daarom helpt POS gemeenten die een samenwerkingsverband willen opzetten om alle lokale ondernemers in beeld te krijgen. “Die nodigen we vervolgens uit voor een fysieke bijeenkomst om elkaar allereerst te leren kennen en om vervolgens een samenwerkingscollectief te vormen. Die samenwerking vindt plaats tussen de ondernemers onderling, maar ook met andere lokale partners, zoals gemeenten, zorgverleners, sportbedrijven, welzijnsorganisaties, et cetera.” Die samenwerkingsverbanden is POS nu in heel Nederland aan het opzetten, onder de naam POS-kantoren. “Dat zijn geen fysieke kantoren, maar netwerken van ondernemende sport- en beweegorganisaties”, legt Van der Lingen uit.

In Vught was in september de eerste bijeenkomst. Zo'n twintig sportondernemers – fysiotherapiepraktijken, sportscholen,

Maikel van der Lingen.

yogastudio's en personal trainers – waren aanwezig, net als de gemeente en de buurtsportcoaches van MOVE Vught. Uit die eerste bijeenkomst is een kerngroep ontstaan van een aantal ondernemers die samen met Kortbeek en haar collega's het initiatief verder vorm gaat geven. Van der Lingen: "Wat bijzonder is aan Vught, is dat de gemeente een beleidswijziging heeft doorgevoerd. Daardoor wordt er niet alleen voor verenigingen ruimte gemaakt in de werkzaamheden van de buurtsportcoaches, maar ook voor ondernemers. Vanaf 2025 gaat een klein deel van de capaciteit van MOVE Vught naar samenwerking met de ondernemers."

Ideeën opgedaan

Dat is een bewuste keuze, zegt Floor Peters, beleidsadviseur sport en bewegen bij

de gemeente Vught. "We hebben allemaal hetzelfde doel: zo veel mogelijk mensen fit en vitaal houden. Fysiek, sociaal en mentaal. De sportschool wordt tegenwoordig druk bezocht door zowel jongeren als volwassenen. Dit is een voorbeeld van een ondernemende sportaanbieder waar we graag het gesprek mee willen voeren. We willen ondernemers stimuleren maatschappelijke doelen mee te nemen in hun werkwijze. Verenigingen kennen we als gemeente heel goed. Daar werken we al jaren mee samen, maar het is soms lastig om goed contact te krijgen met ondernemende sportaanbieders. Terwijl we het wel belangrijk vinden dat bepaalde zaken daar ook terecht komen, zoals sociaal veilige sport bijvoorbeeld. Daarom is het belangrijk dat we goed in contact gaan staan met elkaar. MOVE Vught is de spin in het

web van sport en bewegen in Vught. De buurtsportcoaches staan in goed contact met de verenigingen en weten wat daar speelt. Ook ondernemende sportaanbieders willen we goed leren kennen. Daarom investeren we in de samenwerking."

De kerngroep gaat de komende tijd uitzoeken hoe de samenwerking vorm moet krijgen. Vanuit de eerste bijeenkomst zijn al wat ideeën opgedaan. Peters: "Zo vroeg een fysiotherapeut of een sportschool wat zou kunnen betekenen voor patiënten die bij hem onder begeleiding hebben gesport maar klaar zijn met hun behandeling. Hij zou ze graag overdragen aan een sportschool waar ze onder goede begeleiding verder kunnen sporten. Om er zo voor te zorgen dat ze ook daadwerkelijk blijven sporten. Met zoiets concreets kunnen we denk ik al heel snel aan de slag."

“We willen ondernemers stimuleren maatschappelijke doelen mee te nemen in hun werkwijze”

Floor Peters (Gemeente Vught)

“Het zou mooi zijn als er op organisatorisch gebied een wisselwerking ontstaat tussen beide”

Valentine Kortbeek (MOVE Vught)

Drempels wegnemen

Ook Kortbeek ziet veel kansen, voor zowel ondernemers als verenigingen. “Ik denk dat beide heel veel van elkaar kunnen leren. Het zou mooi zijn als er op organisatorisch gebied een wisselwerking ontstaat tussen beide. Verenigingen hebben wellicht baat bij hoe het bij commerciële partijen georganiseerd wordt en ondernemende sportaanbieders kunnen leren van het sociale aspect van de vereniging.”

Ze neemt die vijftig mensen die dit jaar via het Volwassenenfonds zijn gaan fitnessen als voorbeeld. “Hebben de sportscholen waar ze zijn gaan sporten die mensen

in beeld? Sporten ze inderdaad één of meerdere keren per week? En krijgen ze de aandacht die ze nodig hebben om te blijven sporten? Bij verenigingen is het sociale aspect heel sterk. Ben je een paar keer niet geweest, dan vraagt men wat er aan de hand is.”

En je kunt ook verder betrokken worden bij de vereniging in plaats van alleen maar sporten. Dat is belangrijk voor veel mensen die de buurtsportcoaches van MOVE Vught begeleiden naar sport. “Mensen komen niet voor niets bij ons met een hulpvraag. Er is iets waardoor het ze zelfstandig niet lukt om te gaan of te blijven

sporten. We zien drempels en veel eenzaamheid. Voor deze mensen is het sociale aspect van het sporten minstens net zo belangrijk als het sporten zelf. Ze willen worden gezien. Het zou mooi zijn als het ons lukt om dat stukje waar verenigingen heel sterk in zijn, over te brengen naar de ondernemende aanbieders. Zodat we een stukje community kunnen bouwen binnen een sportschool.”

Kleine pilots

Zo ingewikkeld hoeft dat volgens Kortbeek overigens niet te zijn. Een groepje bij elkaar brengen dat elke vrijdag om tien uur, al dan niet onder begeleiding, samen sport, is voldoende. Zeker als ze daarna een kopje koffie of thee kunnen drinken. “Op die manier krijg je sociale controle. Mensen worden dan gezien en kunnen hun verhaal kwijt. Dat zorgt ervoor dat ze blijven komen. Dit zien we bij sommige kleine scholen en fysiooprakrijken nu ook al. Het zou mooi zijn als we dit ook op andere plekken voor elkaar krijgen en zo bereiken dat mensen niet meer willen stoppen met sporten.” Ze is best benieuwd

hoe vaak het voorkomt dat mensen drie weken niet zijn wezen sporten, maar dat niemand dat gezien heeft. “Terwijl we juist deze mensen willen laten voelen wat geregeld sporten met ze doet: lichamenlijk, psychisch en sociaal. Daarom willen we met aanbieders in gesprek: Hoe ziet jouw populatie eruit? Zijn er mensen die extra aandacht nodig hebben? Hoe kun je daarvoor zorgen? En wat kan jouw sportschool op maatschappelijk gebied bieden aan de inwoners van Vught?”

Ze zou graag vanaf 2025 dingen willen uitproberen in kleine pilots. Wat werkt wel voor welke doelgroep en welke aanbieder en wat niet? “Daarna kunnen we kijken wat we op grotere schaal kunnen gaan ge-

bruiken. Het zal best een zoektocht worden, maar ik weet zeker dat commerciële sportaanbieders ons kunnen helpen om kwetsbare en inactieve doelgroepen te bereiken en dat wij hen ook kunnen helpen met ons netwerk en expertise.”

Daarvan is Van der Lingen ook overtuigd. “Ondernemers zijn heel goed zijn in het bereiken van bepaalde doelgroepen. Ook doelgroepen die lastiger te bereiken zijn voor gemeenten of verenigingen. Het belangrijkste is dat we elkaar leren kennen en met elkaar praten. In Vught hebben we de eerste stappen gezet en die twee werelden, die van de ondernemer en die van de gemeente, bij elkaar gebracht. Daar liggen veel kansen.” ■

“Voor deze mensen is het sociale aspect van het sporten minstens net zo belangrijk als het sporten zelf”

Valentine Kortbeek (MOVE Vught)

Femke Bakker

“Bijzonder dat iets wat je fictief bedenkt, ook écht wordt”

“Ik weet nog dat mijn vader twee jaar geleden vertelde dat hij een oproep had gezien en me vroeg of het mij leuk leek om kinderburgemeester te worden. Ik ging erover nadenken en zei dat dat me leuk leek. Ik wilde het wel proberen, was benieuwd wat het inhield en zag het als een uitdaging. Bij het opgeven voor de verkiezing moest je ook een filmpje toevoegen, waarin je een plan moest presenteren wat je voor de gemeente zou doen met het bedrag van 5.000 euro. Dat ben ik samen met mijn ouders gaan uitwerken.

Ik wilde vooral iets doen met sport, spel en cultuur. Zelf doe ik aan turnen en dansen en ik gun dat iedereen kansen krijgt om te ontdekken wat hij of zij leuk vindt. Toen ik het plan verder uit ging werken en dingen opzocht, realiseerde ik me steeds meer dat dat niet voor iedereen mogelijk is. Sommige mensen hebben misschien wat minder te besteden of weten misschien de weg niet. Ik vond het belangrijk dat ieder kind een kans krijgt om kennis te maken met iets leuks. Als ikzelf bijvoorbeeld niet zo'n lekkere dag heb, ga ik turnen en vergeet ik dat het daarvoor minder leuk was. In de turnzaal heb ik het gezellig met vriendinnen en ben ik in mijn element. Dat gun ik ieder kind. Of het nou sport, spel, cultuur, tekenen of lezen is.

Meerdere leerlingen van andere scholen mochten een voorstel indienen en die waren ook goed. Toen na mijn pitch de keuze bekend werd gemaakt en 'Femke' werd gezegd, was het meteen 'wauw'.

FOTO: SHUTTERSTOCK

Femke Bakker onthult, samen met wethouder Nathalie Kramers, in januari 2023 als kinderbουργemeester bij de opening de nieuwe naam van haar oude school: het IKC Maria Louise.

Ik had het niet verwacht en was verrast en blij tegelijk. Mijn klasgenootjes vonden het heel erg leuk, zij hadden meegekeken via de livestream. Er was daarna ook een feestje op het schoolplein en van de directeur van onze basisschool, de Koningin Wilhelminaschool Transvaal, kreeg ik een soort praatstok met kralen en een veer eraan. Die school kreeg na de verbouwing een nieuwe naam – het IKC Maria Louise – en ik mocht samen met wethouder Nathalie Kramers de opening doen.

Als kinderburgemeester krijg je de ambtsketen en er werd me verteld dat ik zou worden uitgenodigd voor speciale evenementen. Zoals de kick-off van Sjors Sport en Creatief, ik mocht als kinderburgemeester aanwezig zijn bij de Sinterklaasintocht en bij de kranslegging tijdens Dodenherdenking op 4 mei. Daar ben je dan steeds in naam van de kinderen. Ook mocht ik samen met gemeenteraadsleden een boom planten in de binnentuin van het stadhuis.

Het plan dat ik met mijn ouders had bedacht, is daarna nog verder uitgewerkt en uiteindelijk gerealiseerd. Scholen en buurtsportcoaches werkten er aan mee. Ik deed zelf ook mee tijdens de 'Ontdek-, creëer- en scoormiddag' en zag kinderen onder meer voetballen of dingen doen die in het circus worden gedaan. De kinderen vonden het heel leuk. Ik vond het vooral bijzonder dat iets wat je fictief bedenkt, ook écht wordt. De kinderen kregen ook informatie mee over wat er te doen is in Leeuwarden en waar ze zich kunnen aanmelden als ze mee willen doen. Ook informatie over wanneer ze minder te besteden hebben en hoe ze dan bij de gemeente kunnen vragen om toch mee te kunnen doen met sport, spel en cultuur. Ieder kind in de gemeente Leeuwarden moet de mogelijkheden tot sport en bewegen, maar ook cultuur en kunst, kunnen ontdekken.

Ik heb heel veel geleerd in dat jaar. Bijvoorbeeld hoe je duidelijk praat, hoe je iets het best kan vertellen en het durven spreken voor groepen. Als ik mijn eerste filmpje terugzie, stond ik nog met mijn schouders naar binnen en was ik verlegen. Daarna stond ik meer rechtop, was ik meer open. Ik ben gegroeid, meer zelfverzekerd geworden. Dat helpt me ook bij andere dingen.

FOTO: SHUTTERSTOCK

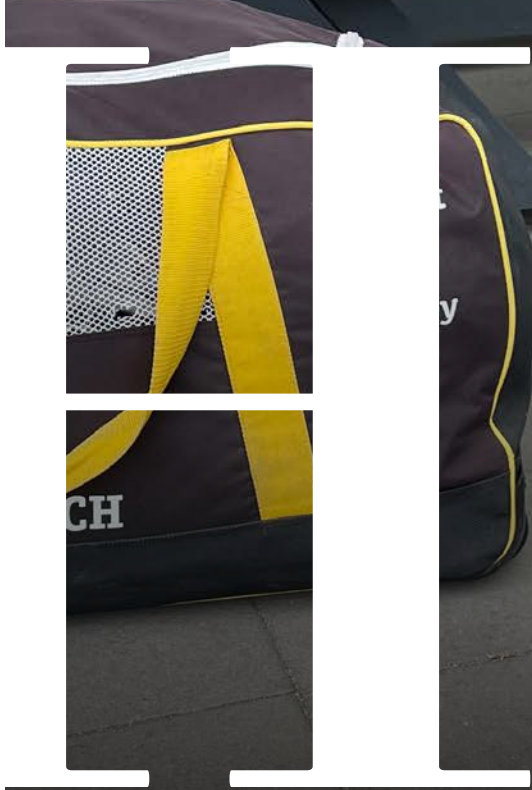
Het mooiste was toch wel 'De dag van de kinderburgemeester'. Juist in dat jaar werd die gehouden in Leeuwarden. We konden ervaringen uitwisselen met elkaar. Er waren ook organisaties aanwezig die iets voor kinderen kunnen betekenen. Zoveel bij elkaar en dat allemaal in je eigen gemeente, dat was heel speciaal.

Nadat mijn periode klaar was, heb ik mogen helpen bij het kiezen van de nieuwe kinderburgemeester en tijdens de bekendmaking dit jaar ben ik er ook live bij geweest. Mijn ambtsketen moest ik uiteraard overdragen, maar ik heb een mooi fotoboek gekregen van mijn begeleidster Mirjam, waarin alles staat wat ik heb gedaan. Heel erg leuk als herinnering aan dat jaar. Daarnaast heb ik nog wat dingen bewaard, waaronder een ketting met kralen van 'De dag van de kinderburgemeester'.

Sinds enige tijd ben ik, samen met andere jongeren en mensen van de gemeente, onderdeel van Leeuwarden Next. Leeuwarden heeft als doel om in 2028 European Youth Capital te worden. Eén keer per maand komen we met de groep bijeen en hebben we pizzasessies. Er wordt gekeken naar wat jongeren interessant vinden, er wordt gewerkt aan een bidboek, ik vind het heel erg leuk.

Ik leer er veel van. Wat ik later zou willen worden, weet ik echt nog niet. Vroeger had ik van die fases dat ik dacht 'ik wil graag zwemjuf worden'. En door het kinderburgmeesterschap dacht ik eraan misschien iets in de politiek te gaan doen. Ik weet het niet. Presenteren lijkt me ook leuk. Ik heb nog genoeg tijd om te beslissen."

 FEMKE BAKKER IN SAMENWERKING MET EDDY VEERMAN

H

's-Hertogenbosch zet zich in voor aandachtswijken

Kanselijkheid op
het hockeyveld

Samen sporten is voor lang niet alle kinderen een vanzelfsprekendheid. Om de kansengelijkheid voor kinderen te vergroten, loopt in Den Bosch het maatschappelijke project 'Sportief Ontdekken'. HC 's-Hertogenbosch en diverse maatschappelijke partners stellen daar kinderen uit aandachtswijken in staat kennis te maken met de hockeysport. 📄 YARA HOOGLUGT

Geld, of het gebrek daaraan, mag nooit een reden zijn om niet te kunnen sporten, vindt Jacques Brinkman. De oud-hockeyinternational is stellig: het bevorderen van kansengelijkheid is prioriteit nummer één nu hij tegenwoordig clubkadercoach is bij HC 's-Hertogenbosch. In die rol initieerde hij een tijdje geleden 'Sportief Ontdekken': een maatschappelijk project dat kinderen assertief betreft bij de hockeysport door naar ze toe te gaan in hun eigen wijk. Hiervoor werkt de hockeyvereniging samen met scholen, de gemeente en partners als Rabobank, TommyTomato, Stichting Vitam Doet Goed en BrabantSport. Het idee voor dit project ontstond bij Brinkman toen hij als clubkadercoach tijdens clinics in contact kwam met scholen. "Ik werd daardoor getriggerd. Ik heb een passie voor het werken met kinderen en werd op een spoor gezet. Aangezien het bevorderen van gelijke kansen mijn passie en missie zijn, dacht ik: *Hoe mooi zou het zijn als we een verschil kunnen maken in de Bossche aandachtswijken? Als we meer kinderen in deze wijken kunnen laten hockeyen en daarmee gelijk invulling geven aan de maatschappelijke pijler van HC 's-Hertogenbosch?*"

De wijk in

Het waren deze overpeinzingen die leidden tot het ontstaan van Sportief Ontdekken: een combinatie van sportclinics en -lessen in aandachtswijken en workshops over gezonde voeding en leefstijl, voor kinderen op de basisschool. "We gebruiken sport als middel om te zorgen dat kinderen meer bewegen, zich op sociaal vlak ontwikkelen en vaardigheden meekrijgen, én meer aandacht krijgen voor een gezonde leefstijl", vertelt Brinkman. "Dat doen we door echt de wijk in te gaan, naar de kinderen en ouders toe. Aan de vergadertafel ga ik het verschil niet maken, maar wél als ik naar vijftig basisscholen toe ga en ouders uitnodig voor kennismakingsbijeenkomsten in hun woonomgeving."

Het ontmoeten van ouders is net zo belangrijk als de basisschoolbezoeken, vindt Brinkman: "Zij zijn degenen die hun kinderen moeten inschrijven, maar een brief, poster, socialmediapost of e-mail is vaak niet genoeg om mensen over de drempel te helpen. Ik kom dus met stick en bal naar ze toe om uit te leggen wat wij allemaal doen."

Samenwerkingen

Met behulp van gemeentesubsidies geeft Brinkman samen met een HC 's-Hertogenbosch-lid hockeylessen aan basisschoolkinderen. Die lessen vinden op locaties plaats die op steenworp afstand van hun school liggen. "Die bereikbaarheid op korte afstand is belangrijk, want veel gezinnen in aandachtswijken hebben geen auto en soms ook geen fiets. Voor het vinden van goede locaties is de samenwerking met buurtsportcoaches voor ons belangrijk, omdat zij ons daarbij kunnen helpen. Dat zijn in onze gemeente vaak combinatiefunctionarissen. Gymdocenten in dienst bij de gemeente bijvoorbeeld; ik ken ze allemaal persoonlijk. Zij attenderen ons ook regelmatig op trainingen en bijeenkomsten waarvan we gebruik kunnen maken. Ook zijn ze van meerwaarde wanneer we evenementen organiseren en zij weten ons

op hun beurt te vinden wanneer wij iets kunnen betekenen voor hun evenementen." Naast de hockeylessen krijgen de basisschoolkinderen regelmatig lessen in voeding en gezondheid. Deze lessen worden georganiseerd door TommyTomato, een organisatie die gezonde maaltijden levert aan scholen, en Stichting Vitam Doet Goed, een organisatie die kinderen bewust maakt van gezond en goed eten en drinken. Op deze manier bereikte Sportief Ontdekken in startjaar 2023 alleen al zo'n 1.200 kinderen.

"Ik vind het bevorderen van kansengelijkheid prioriteit nummer één"

Jacques Brinkman (HC 's-Hertogenbosch)

Tientjeslid

Binnenkort zullen de activiteiten binnen Sportief Ontdekken nog verder uitgebreid worden, vertelt Brinkman. Hij wil namelijk een buurtsportvereniging oprichten. "We zijn van plan om dan een aantal kennismakingslessen hockey te gaan geven op diverse scholen, in overleg met de gymdocenten die dus ook combinatiefunctionaris zijn. Na afloop van dit traject bieden we de kinderen de mogelijkheid aan deel te nemen aan naschoolse lessen. Dit kost hun ouders niks en de kinderen kunnen tien keer meedoen. Als ze het echt leuk vinden en graag lid zouden willen worden van een vereniging, maar de stap naar HC 's-Hertogenbosch te groot vinden, is daar dan de buurtsportvereniging. Dit

kun je zien als een soort satellietclub van HC 's-Hertogenbosch waar kinderen als het ware tientjeslid kunnen worden.” Nog steeds blijft het motto ‘dichtbij in de eigen wijk’ de sleutel voor alle activiteiten. Kennismakingslessen vinden plaats in de eigen gymzaal en voor de naschoolse lessen heeft Brinkman het Cruyff Court in een van de wijken op het oog. “En binnen de buurtsportvereniging kunnen buurtsportcoaches ons weer helpen bij het zoeken naar vrije veldjes.”

Aanvullende steun

De betrokkenheid van de verschillende samenwerkingspartners is cruciaal binnen dit project, vervolgt Brinkman. Van de clubleden en gymdocenten die samen met hem de lessen verzorgen, tot de organisaties en instanties die voor de financiële ondersteuning zorgen. “We hebben op de club een aantal spelers uit het eerste die het leuk vinden om te helpen bij de lessen, maar zij zijn natuurlijk ook wel beperkt in hun tijd. Het is daarom mooi om te zien dat gymdocenten ook zo enthousiast meedoen. De materialen laten we tegenwoordig staan, zodat gymdocenten zelf ook lessen kunnen organiseren als wij er niet zijn. Dat idee is ontstaan door naar de behoeften van de kinderen te luisteren. We kregen vragen als: Hoe kan ik in de

tussentijd nou oefenen als ik geen bal en stick heb? Dankzij financiële hulp van de gemeente hebben we daar nu verandering in kunnen brengen.”

Lesgeven

De behoefte aan sport en beweging onder de kinderen die Brinkman en collega's proberen te bereiken, is groot, ziet hij. “Maar de uitdaging is dat sport- en beweegaanbod onder gezinnen in aandachtswijken vaak niet bekend is. Daarom moet je echt naar de wijk toe, ontmoeten, vertrouwen wekken. Wanneer je dat eenmaal bereikt, zie je dat de bekendheid zich als een lopend vuurtje door een wijk verspreidt.” De kinderen zijn aanstekelijk enthousiast, vervolgt Brinkman: “Wat anderhalf uur bewegen wel niet kan doen. Je ziet de kinderen vrolijk en vrij bewegen, ze zijn nieuwsgierig en fleuren er helemaal van op. Als ik nu door Den Bosch loop, hoor ik weleens: ‘Hé meester!’ Ik moet zeggen: ik heb mijn eigen kinderen voor lange tijd opgevoed, maar lesgeven aan deze kinderen is toch echt even iets anders. Dat heb ik gaandeweg geleerd. ‘En nu gaan zitten’: zo gaat dat niet. Dat accepteren de kinderen niet zomaar. En lukraak een willekeurige trainer naar een aandachtswijk sturen: dat werkt ook niet. Je moet je voorbereiden, naar de kinderen luisteren en je les-

sen aanpassen aan hun behoeften. Tijdens een wedstrijdje jongens tegen de meisjes deed ik eens een keer mee met de meisjes. Wij hadden de overhand, maar dat schoot de jongens in het verkeerde keelgat. ‘Meeneer, u bent helemaal geen meisje.’ Dan kun je nog uitstappen, maar het kwaad is dan al geschied. Zo ben ik door schade en schande wijzer geworden; ik heb veel van deze kinderen geleerd.”

Lange weg

Tijdens de lessen ziet Brinkman met eigen ogen wat het nut en de noodzaak van zijn maatschappelijke initiatief is. “Ik kom vaak thuis met de gedachte: *wat zijn we toch ver verwijderd van gelijke kansen*. Ik heb zo’n passie voor het werken met kinderen en gun iedereen dezelfde kansen en mogelijkheden in het leven, maar als je dan kinderen zonder gymschoenen ziet aankomen omdat hun ouders die niet kunnen betalen, is dat toch heftig. Dan kun je wel redeneren dat je een paar schoenen voor een kind koopt, maar daar los je een probleem niet structureel mee op.” Tegelijk is Brinkman blij met wat HC 's-Hertogenbosch en de samenwerkingspartners al bereikt hebben met Sportief Ontdekken. “Het mooiste zou het nu zijn als we ook daadwerkelijk de impact van ons programma kunnen meten. Daar heeft de gemeente ook behoefte aan; ik heb dan

“Ik heb zo’n passie voor het werken met kinderen en gun iedereen dezelfde kansen en mogelijkheden in het leven”

Jacques Brinkman (HC 's-Hertogenbosch)

ook het verzoek gekregen om een nulmeting. Maar dat is lastig: we hebben een test gedaan met een soort enquête, maar kregen terug dat het toch wat lastige vragen waren die alleen één-op-één aan een kind kunnen worden gesteld.” Voor Brinkman en partners zou het mooi zijn om bijvoorbeeld meer inzicht te krijgen in het (sociale) welzijn van kinderen: “Hebben ze meer vriendjes? Voelen ze zich beter? Zijn ze minder vaak absent op school? Nuttige informatie, maar op dit moment is het nog moeilijk dat inzichtelijk te maken.”

Diversiteit

Een secundaire ambitie die bij Brinkman een rol speelt, is het vergroten van inclusie binnen de hockeysport: “We hebben een oerwitte sport. Als we bij Den Bosch nou al een paar honderd mensen met een migratieachtergrond bij de club kunnen verwelkomen: dat is mijn droom, maar daar zijn we nog wel even van verwijderd. Wie weet kan de buurtsportvereniging een eerste stap zijn.” Dat brengt Brinkman

“Sportverenigingen moeten een realistische afspiegeling zijn van de maatschappij. Ik hoop dat we daar een steentje aan kunnen bijdragen”

Jacques Brinkman (HC 's-Hertogenbosch)

gelijk bij een ander doel. “Natuurlijk doen we dit in de eerste plaats voor de kinderen, maar als we als vereniging ook nog leden kunnen overhouden aan het ‘Sportief Ontdekken’-programma, is dat het allerbeste scenario. We zijn op dit moment afhankelijk van de subsidie die we voor dit initiatief krijgen. Als dat stopt, stopt ook het programma. Dat moeten we proberen te voorkomen. Als we ervoor kunnen zorgen dat zich hierdoor uiteindelijk bijvoorbeeld vijftig nieuwe leden aanmelden, kun je jezelf bedruipen als vereniging en uiteindelijk ook zonder subsidie door.

We kunnen misschien wat doen met een gereduceerd contributietarief, maar ook het Jeugdfonds Sport & Cultuur is hierin belangrijk. Nogmaals: geld mag nooit een reden zijn om niet te sporten, maar veel mensen weten niet dat er ook omwegen zijn. Sport is belangrijk. Voor een sociaal netwerk, voor een regelmatig beweegpatroon, voor een gezond leven. Iedereen moet de mogelijkheid daartoe hebben en sportverenigingen moeten een realistische afspiegeling zijn van de maatschappij. Ik hoop dat we daar een steentje aan kunnen bijdragen.” ■

Raymond Koen, topsportcoördinator Noordkop bij het Olympisch Netwerk Noord-Holland

“TOPSPORT INZETTEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE IMPACT”

Door hun ervaringen te delen met jeugdig talent, jongeren die mentaal een zetje nodig hebben, of juist met kwetsbare volwassenen, kunnen topsporters maatschappelijk verschil maken. Raymond Koen merkt het bijna dagelijks, als topsportcoördinator Noordkop, bij het Olympisch Netwerk Noord-Holland. “Maar ook het coachen van trainers richting een veilige sportomgeving geeft maatschappelijke impact.” EDDY VEERMAN

Als middenlangeafstandsloper won Koen zelf drie nationale titels en sindsdien begeleidt hij talentvolle baanatleten, zoals hij ook mensen begeleidt richting en tijdens het lopen van een marathon. Bij de basketbaldames van Den Helder is hij fysiek trainer. De functie van topsportcoördinator vervulde hij aanvankelijk twaalf jaar in Alkmaar. “Daar lag de focus op talentontwikkeling, er waren liefst twaalf bondsprogramma’s en vierhonderd jeugdporters die een carrière ambieerden. Vervolgens kreeg ik de kans als opgegroeide Heldernaar om dit in de Noordkop op te zetten. Naast mijn functie als topsportcoördinator ben ik als coördinator sport en preventie verantwoordelijk voor de uitvoering van de sportakkoorden, waarin de maatschappelijke waarden en topsport bij elkaar komen. Inmiddels ben ik ruim een jaar bezig in Den Helder en je ziet de matches ontstaan.”

Bewust worden van positie

“Een belangrijk onderdeel is het maatschappelijk verantwoord opleiden van trainers. Ze zijn zich vaak niet bewust van hun positie ten opzichte van de sporters. Ikzelf sta bijvoorbeeld niet meer alleen voor de groep tijdens de training van basketbalmeiden. Ik sprak laatst een zwemtrainer en die zei: ‘Ik zette de zwemmers altijd in de houding voor de start, daar heb ik nooit over nagedacht.’ Door het bewustzijn ging hij het anders invullen. Door alle publicaties van grensoverschrijdend gedrag is het in de topsport inmiddels duidelijk dat er veel niet goed is gegaan, maar dat is nog niet doorgesijpeld naar de amateurverenigingen. Misschien is 99 procent van het contact oprecht en zit er geen gekke gedachte achter. Het gaat niet met de verkeerde bedoeling, maar de uitgangswaarde is anders geworden. Een coach bij het wielrennen gaf aan dat hij de renner niet langer bij het zadel kan ondersteunen, dat zit te dicht bij de billen. Sommige coaches hebben het er moeilijk mee. Ik heb inmiddels veel gesprekken gevoerd om het te laten landen, dat heeft veel impact.”

Voortrekkersrol

“Het is een mooi bewustwordingsproces en het programma van NOC*NSF – vanuit de vier V's van veiligheid – helpt daarbij. Vanuit Team SportService hebben we er hier een heel team voor staan, waarbij we wekelijks met mensen in contact treden en vooral ondersteunend proberen te zijn. We zetten ook coaches vanuit verschillende sportdisciplines bij elkaar, om te coachen op deze thema's. Het is immers de bedoeling dat zij een voortrekkersrol gaan vervullen bij hun vereniging, zij kunnen een voorbeeld stellen. Dan wordt de maatschappelijke impact een stuk groter.”

“HET GAAT NIET MET DE VERKEERDE BEDOELING, MAAR DE UITGANGSWAARDE IS ANDERS GEWORDEN”

De huidige werksituatie is anders dan hij gewend was. “In Alkmaar was het verenigingsoverstijgend wat we deden. Vanuit de bondsprogramma's konden we overdag aan de slag. Casussen werden besproken in een vertrouwelijke omgeving, dat bouw je in die twaalf jaar op met coaches. Bij verenigingen, zoals nu in Den Helder het geval is, is dat wat lastiger. Daar komt de boel 's avonds op gang en wordt tevens veel geleund op vrijwilligers. Het is nog een beetje zoeken. Voor het einde van afgelopen seizoen hebben we de kick-off gehad en lopende dit seizoen krijgen we ook goede respons.”

Topsport inspireert

“In de Noordkop lopen prachtige voorbeelden rond en aan de hand van die voorbeelden kun je inspireren. In Den Helder woont bijvoorbeeld twaalfvoudig wereldkampioen kickboksen Jorina Baars. Zij geeft sinds 2022 bokslessen als therapie voor Parkinsonpatiënten. De zaal zit dan vol, het is fantastisch dat zij met haar status zo'n project oppakt. Bij deze ziekte is het lastig om coördinatie te houden, terwijl je bij boksen juist moet zorgen dat je in balans blijft, in positie komt en de tegenstander in de gaten houdt. De activiteit blijkt heel versterkend te werken voor deze mensen. We zijn er samen enorm trots op.”

“Een ander praktijkvoorbeeld is 'Project Comeback', een landelijk programma dat we inzetten op de middelbare scholen. Nationale sporttoppers worden ingezet om ervaringen te delen en jongeren mentaal weerbaarder te maken. Dat vullen wij vanuit ons topsportprogramma aan met verschillende lokale topsporters. Den Helder is een basketbalstad, dus is het logisch om ook die sporters in te zetten. Op deze manier hoop je jongeren meer tools te geven om zichzelf beter te redden, dat zij uit hun comfortzone durven treden. Voor de sporters gaat het immers ook niet in één rechte lijn omhoog.”

“ZO PROBEREN WE STEEDS CONNECTIE TE MAKEN EN DE TOPSPORT IN TE ZETTEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE IMPACT”

Voortrekkersrol

“Vanuit een ander programma kijken we met buurtsportwerkers en de wijkagent waar de problematische situatie in een wijk zit en welke jongeren daar een voortrekkersrol hebben. Er wordt gekeken of we die eruit kunnen vissen en middels een sportopleiding wat begeleidingstools kunnen geven, zodat ze het om kunnen zetten in een sportactiviteit. Onlangs is in Den Helder een basketbalveld geopend met een prachtig geschilderd kunstwerk, door jongeren gemaakt. Vervolgens halen we de basketballers van het populaire 3x3 erbij voor de opening en zo proberen we steeds connectie te maken en de topsport in te zetten voor maatschappelijke impact. Zoals we ook iemand inzetten die na een hartrtransplantatie mee heeft gedaan aan de World Transplant Games. Ook die persoon krijgt een podium en kan jongeren stimuleren.”

Het revitaliseren van (culturele) verenigingen

Harderwijk als
het kloppend
hart van een
innovatieve aanpak

Sport en cultuur hebben beide belang bij vitale verenigingen. De amateursport bloeit dankzij de voetbalclub, hockeyvereniging of zwemclub die veel organiseert voor en met haar leden en hetzelfde geldt voor de amateurkunsten. Zonder fanfare, toneelvereniging of leesclub worden cultuurbeoefenaars op zichzelf teruggeworpen en dreigt het enthousiasme te verzanden. Sport en cultuur kunnen dus veel van elkaar leren om deze verenigingen vitaal te houden. Op de Noordwest Veluwe loopt momenteel een interessante pilot in de gemeente Harderwijk om via een zogeheten Vitaliteitsaanpak culturele verenigingen te ondersteunen in het vinden en behouden van een gezond aantal vrijwilligers, leden en sponsors. JEROEN KUYPERS SHUTTERSTOCK

Cultuurkust is actief in het noorden van de Veluwe, een regio die gemeenten als Ermelo, Harderwijk, Elspeet en Nunspeet omvat. In die stadjes en dorpen heeft Cultuurkust verscheidene locaties waar de bewoners cursussen kunnen volgen en zich zo geleidelijk bekwamen in bijvoorbeeld het bespelen van een instrument, tekenen, schilderen, schrijven of toneelspelen. Er is een indrukwekkend aanbod, zowel in breedte als in kwaliteit. Een opleiding dwarsfluit bestaat bijvoorbeeld uit 36 lessen per jaar, verdeeld over twee weekdagen. Ze kan worden gevolgd op drie verschillende locaties in de regio. De opleiding wordt gegeven door een fluitiste die een master behaalde aan het conservatorium en voor wie lesgeven, naast optreden, een grote passie is. Hoe ver de vorming van cursisten wel kan gaan, blijkt uit het voorbeeld van Machteld Smid, die binnen Cultuurkust schrijflessen volgde bij romancier Gerard van Emmerik, doorstroomde naar de Schrijversacademie en tegenwoordig thrillers publiceert én zelf doceert bij Cultuurkust.

14.500 amateurkunstenaars

Talentontwikkeling is echter maar één kant van het verhaal. Kunst en cultuur hebben ook – net als sport – een belangrijke sociale functie. Actieve cultuurdeel-

“Kunst en cultuur bloeien pas als ook hun verenigingen zelf dat doen”

Kareljen Druiff (Cultuurkunst)

name houdt het brein fit, geeft structuur aan het weekschema en bevordert sociale contacten. Het boetseren van klei of het bespelen van een piano zal natuurlijk vooral thuis en individueel plaatsvinden; ook schilderen kan prima in de eigen woonkamer plaatsvinden, maar een sculptuur die ‘af’ is, wordt uiteindelijk tentoongesteld en een pianist treedt op. Veel andere vormen van cultuur vinden in groepsverband plaats. Cijfers uit de *Monitor Amateurkunst* tonen aan dat niet minder dan zestig procent van de Nederlanders in zijn of haar vrije tijd een kunstvorm beoefent en dat elf procent dat in een vereniging, club of groep doet. Als die cijfers worden getransponeerd naar de Noordelijke Veluwe, komt dat neer op

De cultuur brengt leden geestelijk in beweging, de sport fysiek

14.500 amateurkunstenaars. Een respectabel aantal, maar, er zit een leeftijdsadder-tje onder het gras. De vergrijzing gaat op de Veluwe sneller dan in andere delen van het land en wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat senioren geneigd zijn hun activiteiten terug te schreeven en het lidmaatschap van een vereniging op te zeggen. “Cultuur kan dus zeker een belangrijke rol spelen in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA),” zegt Karelief Druiff, community programmeur bij Cultuurkust. “Maar de vereniging is wel een grote spil daarbij en die vereniging als zodanig staat onder druk. Kunst en cultuur bloeien pas als ook hun verenigingen zelf dat doen. Helaas is de situatie in onze sector op dat vlak niet zoveel anders dan in die van de sport. Er zijn verenigingen die gezond zijn, er zijn er ook die veel minder vitaal zijn en steeds minder vitaal worden. Cultuurkust heeft veel contacten met de verenigingen in onze regio. Wij hebben dus een tamelijk goed zicht op de staat waarin ze verkeren.”

Gebrek aan professionaliteit

In een werkelijk vitale vereniging bestaat er geen gebrek: er zijn voldoende leden, financiële middelen om de plannen in praktijk te brengen en ook genoeg be-

stuurders en andere kaderleden. In- en uitstroom houden elkaar in balans. Als het evenwicht tussen die drie verstoord raakt, beginnen de problemen. “We zien dat met name op het vlak van bestuurders,” zegt Anne Visser, directeur van Cultuurkust. “Het wordt steeds lastiger om mensen met ervaring bereid te krijgen lid te worden van het bestuur van een vereniging. Dat heeft deels te maken met de vergrijzing – oudere bestuurders vinden het na zoveel jaren welletjes – maar ook met het feit dat sommige clubs niet meer in staat te zijn de juiste mensen aan te trekken, vrijwilligers die in hun professionele leven bezig zijn met marketing of het onderhouden van gebouwen en installaties. Dat toenemend gebrek aan professionaliteit is erg zorgelijk.” Het gevolg is een geleidelijke afkalving, op alle vlak. En als een vereniging haar ambities niet meer kan waarmaken, verslechtert de sfeer en verdampt het enthousiasme van de leden en bestuurders. Dat leidt weer een nieuwe ronde van ledenverlies in. Karelief Druiff voegt daar aan toe dat dit proces in de sport niet noodzakelijk volgens dezelfde lijnen verloopt als in de cultuur. Sportieve en culturele verenigingen hebben hun specifieke

“Het wordt steeds lastiger om mensen met ervaring bereid te krijgen lid te worden van het bestuur van een vereniging”

Anne Visser (Cultuurkunst)

sultaten van de Vitaliteitsaanpak – nu nog slechts een pilot, straks een aanpak voor steeds grotere schaal – zijn bijzonder interessant voor hun toepasbaarheid bij zowel cultuur- als sportclubs. Hoe vitaler verenigingen zijn én blijven, hoe beter ze in staat zijn de rol te vervullen die ondertekenaars van lokale akkoorden als GALA, IZA en natuurlijk ook het lokale Sportakkoord zelf, voor hen in gedachten hebben. Terwijl het koppelen van verenigingen aan bedrijven een centrale rol is toebedeeld bij het revitaliseren, is tussen de regels ook te lezen dat verenigingen evengoed gebaat zijn bij meer onderlinge contacten, binnen hun eigen sector maar ook daarbuiten. Tenslotte doen ze beiden hetzelfde: de cultuur brengt leden geestelijk in beweging, de sport fysiek. Het zijn twee kanten van dezelfde gezondheidsmedaille. Er liggen dan ook volop kansen voor samenwerking tussen sport en cultuur. Wat neem jij als verenigingsondersteuner, clubkadercoach of cultuurcoach mee naar de gemeente? ■

Ga voor meer informatie naar www.cultuurkunst.nl.

sterktes en zwaktes. “De sectoren kunnen daarom wel degelijk van elkaar leren en dus moet een cultuurverbinder ervoor zorgen dat bestuurders van sportclubs en culturele verenigingen met elkaar in contact worden gebracht. Dat is een van onze doelstellingen met de Vitaliteitsaanpak.”

Van Scan naar Vitaalplan

Die Vitaliteitsaanpak is in alle opzichten goed doordacht. Ze begint met een scan, die enerzijds bedoeld is om een nulmeting te maken en anderzijds om de echte pijnpunten boven te halen. De uitslagen van de scan moet de verenigingsondersteuner inzicht geven over de staat van de club. Voor de sport zijn die er al, voor de cultuursector echter nog niet. Hoe is het gesteld met het ledenbestand? Is er bijvoorbeeld sprake van ledenverlies of meer van stilstand? Hoe up-to-date zijn de competenties van de bestuurders? Aan welke vaardigheden is er dringend behoefte en aan welke minder of niet? Op basis van deze inzichten kan de verenigingsondersteuner in gesprek gaan met individuele bestuursleden en een zogeheten ‘Vitaalplan’ opstellen. “Experts van buitenaf spelen een cruciale rol in dit plan,” aldus

Visser. “Wij denken dat een netwerk van ondernemers en andere specialisten uit het bedrijfsleven hun kennis en ervaring in dienst kunnen stellen van de verenigingen. Wat ze op eigen kracht niet voor elkaar krijgen, lukt waarschijnlijk wel met deskundige hulp van buitenaf. Ook een vereniging heeft een aantrekkelijke website nodig, een plan om sponsors te werven of financieel orde op zaken te stellen. Bedrijven maken zichzelf graag maatschappelijk nuttig, culturele verenigingen kunnen en moeten daar iets tegenover stellen, in de vorm van voorstellingen, exposities en opvoeringen. Maar evengoed kan het voor een startende ondernemer nuttig zijn mee te draaien in het bestuur van een vereniging. Ook daar kun je ervaring opdoen die in het zakenleven van pas kan komen.”

Toepasbaarheid Vitaliteitsaanpak

Overall waar ‘culturele vereniging’ staat kan evengoed ‘sportieve’ gelezen worden. Er is geen twijfel aan dat wat Cultuurkunst voor de noordelijke Veluwe zo meesterlijk heeft uitgedacht en opgezet, niet alleen voor de eigen sector van belang is. De re-

De uitslagen van de scan moet de verenigingsondersteuner inzicht geven over de staat van de club

Cultuurcoach Riëndy Holder hield
woord aan koningin Máxima

“COCREATIE IS EEN WIN-WIN”

'Every story has a beginning' heet de vlog die Riëndy Holder – artiestennaam Mr.Ray Bass - in 2022 postte. De bedenker, die vertelt over het leren spelen van basgitaar en over zijn leven vertelt, bedoelt het generiek en spreekt uit ervaring. Als cultuurcoach in Soest verwerd de op Bonaire opgegroeide dertiger tot een inspiratiebron voor de jongeren en in augustus ontmoette hij (met hen) voor de tweede keer koningin Máxima. "Toen ik vijftien was, zong ik tijdens een bijeenkomst van Amnesty, toen zei zij 'ga door en stop niet met muziek maken'. En ik ben niet gestopt, ben doorgedaan én ik heb het overgedragen." EDDY VEERMAN

"Ik zeg altijd: creativiteit is probleemoplossend vermogen", begint Holder. "Als je heel veel dingen hebt meegemaakt, maakt dat je creatief. Het is hoe je er-gens mee omgaat, wat je er mee doet." Op Bonaire groeide hij op "in wat de definitie is van 'een tussenwereld'. Arm en rijk zaten op één school." Zijn vader is directeur van het Kadaster op Bonaire. "Ik kende financiële stabiliteit, maar na de scheiding van mijn ouders vertrok mijn moeder met de kinderen naar Nederland, zonder een concreet plan, zonder woning. Vanuit ons geloof waren wij sterk verbonden met de kerk New Song. Wij kregen zelfs onderdak bij verschillende kerkgenoten die ons ondersteunden. Ik besloot op m'n zeventiende uit huis te gaan, want op mijn zestiende was ik de man des huizes geworden en dat gaf teveel druk. Ik móest de wereld ingaan. Mijn droom was om op het conservatorium te komen. Uiteindelijk ontstond er balans tussen muzikant willen worden en een back-upplan maken; dat laatste had ik van m'n vader overgenomen."

"IK HOEF GEEN NOTITIES OP TE PLAKKEN OM TE WETEN DAT INCLUSIE EN DIVERSITEIT AANGEPAKT MOETEN WORDEN"

Ervaring

Holder leerde ondertussen zelf gitaar spelen. "Want mijn moeder had het geld niet en via instanties kon ik op een wachtlijst voor gitaarles, maar daar sta ik nu nog steeds op. Dat zelflerend vermogen gaf me zelfvertrouwen en dat neem je mee ook in de dingen die je daarna gaat doen, bijvoorbeeld projectmanagement."

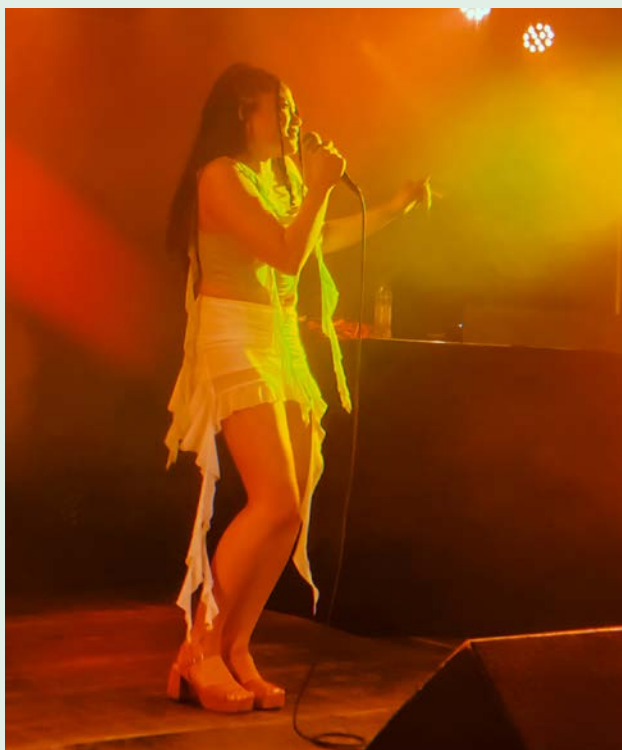
"In de zogeheten garagekerken van Amsterdam kwamen professionele muzikanten die zich bekeerden tot het christendom en van hen heb ik veel geleerd. Zelf ben ik ook gescheiden en die periode is cruciaal geweest, want ik heb veel aspecten uitgewerkt richting de muziek en ik wilde iets doen met al mijn ervaring. Vandaar dat ik jongeren ging coachen. Die ontberingen hebben me wel gevormd en weerbaar gemaakt en dat leer ik aan de jongeren. 'Als ik vanuit mijn benarde situatie mezelf kon hervinden en jullie dat mee kan geven, kunnen jullie dat ook bij andere mensen en jongeren', zeg ik hen. Ik leer ze niet afhankelijk te zijn van mij."

FOTO: JAAP VAN DEN BROEK

Community

In februari 2021 lanceerde Holder als jongerencultuurcoach een digitaal jongerenplatform. Het platform heet YoungKreators, bedoeld om jongeren uit de gemeenten Baarn en Soest met elkaar te verbinden door samen een (online) jongeren community te faciliteren. Met behulp van de landelijke subsidie 'Jeugd aan zet'. "In de coronaperiode kwam het op weerbaarheid aan en de vraag: Wat kunnen we wél doen? We organiseerden een denktank met jongeren, hadden ideeën voor online en schakelden het bureau New Amsterdam in. De jongeren kregen workshops over hoe een logo, naam en andere dingen te bedenken, maar ook met betrekking tot welke concepten je op het platform zou willen

“IK BEN ER ÉÉN VAN HUN COMMUNITY EN SPREEK DE TAAL”

zien. Zoals podcasts, maar ook andere content. Het platform werd tevens een klankbord voor de jongeren om te weten wat de behoeften zijn vanuit de doelgroep.”

Muziek maken werd een van de uitvloeisels. “Ik nam het initiatief en coachte de jongeren daarbij, met de insteek dat het iets moest worden voor en door jongeren. Het groeide uit tot een paraplu: als er een activiteit is, zitten de jongeren van YoungKreators daarachter. Ik geloof dat de community er overal in ons land van nature al is; ze zijn er al, jongeren staan altijd ergens buiten. Het gaat erom: Hoe faciliteer je ze? Ik zie verschillende kansen om het ‘jongerenwerksysteem’ te vernieuwen door het systeem aan te passen aan de jongere van nu. Jongeren waar ik mee omga, geven aan dat ze meer tools nodig hebben, ze willen bijvoorbeeld leren haren knippen of leren zelfstandig muziek uit te geven.”

Aanvraag

Muziek leidde zoals gezegd onlangs wederom tot een optreden voor koningin Máxima. “Als je kijkt naar het thema diversiteit en inclusie is ‘Royal Rhythm’ daar echt een voorbeeld van. Voordat deze brassband ontstond, was er voor deze groep jongeren heel weinig vanuit hun eigen cultuur – met roots uit Curaçao – waar ze trots op konden zijn. Het waren jongens die bij de supermarkt kattenkwaad uithaalden en intimiderend overkwamen, jongeren die zogezegd

“MIJN ONTBERINGEN HEBBEN ME GEVORMD EN WEERBAAR GEMAAKT”

‘in beeld’ waren. Naar mij toe hadden ze respect; ik ben er één van hun community en spreek de taal. In een gesprek vroeg ik wat ze nodig hadden om te stoppen met wat ze uithaalden. Eén van hen zei: ‘Ik wil een brassband’. Samen met Kunstenhuis IDEA en Balans Jongerenwerk deden we een aanvraag bij het VSB Fonds en we kregen middelen om op te starten. Binnen een jaar heb ik ze zien groeien, zowel de Afro-Caribische jongeren als de doorsnee jongeren van Soest, maar ook jongeren van de COA in Amsterdam. Omdat Paleis Soestdijk in de buurt is, kreeg het de naam ‘Royal Rhythm’ en wat was het gaaf dat we mochten optreden voor koningin Máxima.”

Mindset

“Ik hoef geen notities op te plakken om te weten dat inclusie en diversiteit aangepakt moeten worden. Ik zie twee issues: vanuit de Afro-Caribische gemeenschap hoor ik vaak geluiden als ‘wij worden buitengesloten’. Er is een kant waar je wel en een kant waar je geen controle over hebt. Aan dat eerste geef ik aandacht. Als je zelf als gemeenschap in dat gevoel blijft hangen, kom je niet verder. Maar als je begint, een plan maakt en uitwerkt, ben je minder bezig met dat gevoel van buitengesloten worden. Ik coach altijd op mindset. Begin met het schrijven van een idee, want alles wat je ziet, is ooit opgeschreven. Het schrijven is de eerste lijn van je project.”

“De bottomline is: de groep die het anno 2024 nog steeds nodig vindt om andere groepen structureel buiten te sluiten, is een groep die nog niet heeft begrepen dat cocreatie een win-win is, om uiteenlopende redenen. Wij hebben zoveel om met elkaar te delen en om van elkaar te leren. Hoe de jongens het vonden om voor Máxima te spelen? Ze doen stoer, tonen niet die emotie, maar van binnen zijn ze superblij. Ze zijn populair in de wijk, het is empowering voor hen geweest. Deze jongeren inspireren andere jongeren.”

“HET PLATFORM WERD EEN KLANKBORD VOOR DE JONGEREN OM TE WETEN WAT DE BEHOEFTE ZIJN VANUIT DE DOELGROEP”

“Slechts tien procent van de fysiotherapeuten kende een buurtsportcoach”

Sport en bewegen maakt te weinig deel uit van de behandeling van patiënten. Het ZonMw-programma 'MOOI in Beweging' wil daar verandering in brengen. Rosa Holtslag van de Gelderse Sportfederatie zet zich daar voor in, onder andere door buurtsportcoaches te stimuleren om de samenwerking tussen de sport- en zorgsector te verbeteren. GONNY TEN HAAFT

In een appgroep van buurtsportcoaches uit Gelderland plaatsten verschillende leden kortgeleden een Excel-sheet. Rosa Holtslag, die deze appgroep opzette, bekeek enthousiast wat er aan bestanden voorbij kwam.

“Dit is een appgroep van buurtsportcoaches die zich op het verbeteren van gezondheid van burgers richten. In dit voorbeeld liet een buurtsportcoach zien hoeveel mensen zij in haar gemeente helpt en wat dat oplevert. Nieuwsgierig vroeg zij of ook andere coaches dit bijhouden.”

Deze vraag bracht Holtslag op het idee om data te kunnen gaan bundelen om de impact van de buurtsportcoach nog beter inzichtelijk te maken. Als programma- en projectcoördinator Inclusie en gezondheid bij de Gelderse Sportfederatie is zij dagelijks bezig mensen en organisaties met elkaar te verbinden. Op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal niveau zijn er immers veel initiatieven die sport en bewegen stimuleren.

De akkoorden werken als een vliegwiel

In haar werk als coördinator ondersteunt Holtslag Gelderse gemeenten en regio's om te participeren in initiatieven die voortvloeien uit landelijke akkoorden, zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Sportakkoord. “Op het gebied van sport en bewegen gebeurde er natuurlijk al veel, maar deze akkoorden werken wel als een vliegwiel. Des te belangrijker is het dat we goed van elkaar weten wat we doen én natuurlijk liefst ook uitzoeken of een aanpak werkt.”

Sport en bewegen voor iedereen toegankelijk

Vandaar dat Holtslag blij is met 'MOOI in Beweging', een onderzoek- en innovatieprogramma van ZonMw, in opdracht van het

Ministerie van VWS en NOC*NSF. Dit programma streeft ernaar om oplossingen te zoeken voor complexe maatschappelijke problemen op het gebied van sport en bewegen.

In projecten die met subsidie uit dit programma tot stand komen, werken onderzoekers nauw samen met gebruikers, sporters, beleidsmedewerkers en ondernemers. De ambitie is dat de resultaten uit deze projecten daadwerkelijk leiden tot verandering – in die zin is 'MOOI in Beweging' een beweging, gericht op het oplossen van hardnekkige problemen in de praktijk. Zo dragen onderzoek en innovatie eraan bij dat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk, veilig en inspirerend is.

Zes complexe maatschappelijke problemen

De zes thema's waar de consortia in 'MOOI in Beweging' zich op richten, sluiten direct aan op thema's die ook in het Sportakkoord zijn benoemd. In 'MOOI in Beweging' heten deze thema's complexe maatschappelijke problemen. Achtereenvolgens zijn dit:

“Het is belangrijk dat we goed van elkaar weten wat we doen én natuurlijk liefst ook uitzoeken of een aanpak werkt”

Rosa Holtslag (Gelderse Sportfederatie)

Wil je meer weten over 'MOOI in Beweging'?

Kijk dan op moobeweging.nl.

Heb je interesse om deel te nemen in een of meer van de community's rondom de maatschappelijke problemen? Of heb je andere vragen? Mail dan naar sportenbewegen@zonmw.nl.

Wat is ZonMw?

Met kennis werkt ZonMw aan een goede gezondheid voor iedereen. ZonMw programmeert en financiert onderzoek en vernieuwing in gezondheid, zorg en welzijn, stimuleert het gebruik van deze kennis en signaleert kennisbehoeftes.

- bewoners in aandachtswijken sporten minder;
- kinderen en jongeren bewegen minder;
- bewegen wordt te weinig ingezet in de gezondheidszorg;
- de maatschappelijke waarde van topsport is te weinig zichtbaar;
- de sportinfrastructuur wordt te weinig gebruikt;
- de betaalbaarheid van sport staat onder druk.

Leren van elkaar

Holtslag is zeer gedreven om in Gelderland aan oplossingen voor het derde probleem bij te dragen. Meer dan nu kunnen de sport- en zorgsector samenwerken om de gezondheid van mensen te bevorderen. Bewegen maakt vaak nog geen onderdeel uit van preventie, zorg en behandeling – een gemiste kans, ervaart Holtslag.

In de aanloop naar het programma was Holtslag een van de mensen met expertise uit de praktijk die over de invulling van dit programmadeel meedacht. "Ik hoop dat 'MOOI in Beweging' een impuls geeft aan de wijze waarop we in een regio aan zulke complexe problemen samenwerken en hoe we optimaal van elkaar kunnen leren. Zeker dat laatste gaat niet vanzelf, je moet mensen en organisaties echt actief bij elkaar brengen."

Dit 'leren van elkaar' is Holtslag ten voeten uit. Tijdens dit interview vallen voortdurend woorden als samenbrengen, verbinden en uitwisselen. "Ik was een halfjaar geleden bij een bijeenkomst van honderd fysiotherapeuten. Slechts tien procent van deze therapeuten kende een buurtsportcoach. Ik denk dat we veel winst kunnen behalen als we buurtsportcoaches in een leernetwerk met zorgprofessionals kunnen samenbrengen."

Verwijzingen uit de zorg

Sowieso is de buurtsportcoach nog te weinig bekend, ervaart Holtslag. Ruwweg zijn er volgens haar twee typen in dit beroep te onderscheiden, namelijk de uitvoerende en de coördinerende buurtsportcoach. "De eerste vormt bijvoorbeeld wandelgroepen en loopt zelf mee, de tweede inventariseert welke professionals er in de gemeente zijn en zorgt voor verbinding."

Holtslag hoopt dat 'MOOI in Beweging' eraan kan bijdragen dat elke gemeente in 2026 over beide types buurtsportcoaches beschikt. In het bijzonder in de rol van beweegmakelaar/coach. "In sommige gemeenten is de beweegmakelaar nu al hét aanspreekpunt voor zorgprofessionals én sport- en beweegprofessionals. Een beweegmakelaar uit Duiven vertelde bijvoorbeeld dat hij het eerste jaar vooral aan zijn netwerk heeft gebouwd. Hierdoor is hij nu voor alle organisaties en professionals zichtbaar, en komen de verwijzingen uit de zorg naar beweegactiviteiten vanzelf op gang."

Er is moed nodig

Het programma 'MOOI in Beweging' loopt tot en met 2026 en heeft een budget van ruim 13 miljoen euro. In twee subsidierondes zijn acht grote samenwerkingsverbanden gevormd die er gezamenlijk naar streven om de geschetste doelen te realiseren.

"Ik hoop vooral dat de deelnemende partijen en professionals in de komende jaren moed zullen tonen", beschouwt Holtslag. "Deze grotere transitie slagen alleen wanneer professionals en organisaties over hun eigen grenzen durven heen te kijken. Als dat lukt, zijn zij ook bereid om financiering met elkaar te delen – dan maak je het verschil." ■

Loubna

LADIES UNITED: SAMEN SPORTEN IN VEILIGE OMGEVING

De District Spot Ladies United in Alkmaar betekent voor de deelnemers meer dan alleen een gelegenheid om samen te sporten. Voor de vrouwen die wekelijks in de zaal staan voor een potje voetbal, betekent het ook samenkomen, met elkaar verbinden en ervaringen uit het dagelijks leven uitwisselen. YARA HOOGLUGT

FOTO: SHUTTERSTOCK

Het zaalvoetballen is een fijne sportieve uitlaatklep, maar het zijn de gesprekken op de bank die de dames van Ladies United dichterbij elkaar brengen. De Alkmaarse District Spot, die een paar jaar geleden werd opgezet door Loubna en haar drie compagnons, verbindt tientallen meisjes en vrouwen van verschillende afkomst die elkaar anders misschien wel nooit ontmoet hadden. Het begon in 2019 met een bal, een zaaltje en een groepsapp waar al snel meer dan veertig dames in zaten, vertelt Loubna. Ze gaf dit initiatief vorm tijdens een scholarship van de Krajicek Foundation. “Toen we het zaalvoetbalproject voortzetten na mijn afstuderen, wees iemand van de foundation ons op de mogelijkheid van een District Spot-budget.” Een District Spot is een ontmoetingsplek voor waar jongeren samenkomen om te sporten en bewegen. Hier kunnen ze op een laagdrempelige manier anderen ontmoeten en ontdekken waar hun (sportieve) talenten liggen. Persoonlijke ontwikkeling en sociaal contact

Wat is een District Spot?

District Spots is een initiatief van o.a. NOC*NSF, enkele sportbonden, Krajicek Foundation en Cruyff Foundation, met het doel om sportdeelname in wijken met een lage sociaaleconomische positie te stimuleren. Een District Spot is een sport- en ontmoetingsplek voor, door en met jongeren, waar zij samenkomen om te sporten en bewegen. Het project stelt rolmodellen uit de wijk in staat om hun gemeenschap op te bouwen middels een eigen stichting of vereniging. Hier kunnen ze op een laagdrempelige manier anderen ontmoeten en ontdekken waar hun (sportieve) talenten liggen. Ladies United is een van 22 District Spots in Nederland.

“POSITIVITEIT, VEILIGHEID EN VERBINDING ZIJN ONZE KERNWAARDEN”

is daarbij net zo belangrijk. District Spots worden opgezet in wijken waar het opleidings- en inkomensniveau gemiddeld lager ligt. Toegang tot sport en bewegen is hier voor jongeren minder vanzelfsprekend. “Toen ik aan het District Spot-traject begon en een soort mini-organisatie begon op te zetten, merkte ik direct het grote verschil. Mijn methode was eerst: gewoon doen. Maar door dit traject met NOC*NSF als steun daarachter, ging ik ineens nadenken over een missie, visie en definitie van onze doelgroep en over de manier waarop we Ladies United duurzaam kunnen voortzetten.”

Moeilijk bereikbaar

Doordat een deel van de deelnemende meisjes en (jonge) vrouwen een islamitische achtergrond heeft, spreken ze een doelgroep aan die voor veel reguliere verenigingen en andere sportaanbieders vaak lastig te bereiken is. “Het gaat hier om een groep voor wie het belangrijk is in een veilige omgeving te kunnen sporten, maar binnen het reguliere sportaanbod kunnen ze niet altijd vinden wat ze zoeken. In de maatschappij wordt dat nog weleens andersom gezien: deze vrouwen tussen de dertien en veertig worden als een beperkte doelgroep gezien en daardoor als buitenbeentjes behandeld. Wij zien dat anders. Het is juist een doelgroep met enorm veel potentie, maar die blijft onbenut door onvoldoende passend aanbod.”

FOTO: SHUTTERSTOCK

Veilige omgeving

“Omdat wij als oprichters zelf tot de doelgroep behoren, weten we waar ze behoefte aan hebben en is het makkelijker om een vertrouwensband te scheppen”, vervolgt Loubna. “Wij zaalvoetballen altijd in een veilige ruimte. Dat houdt in dat er niemand zomaar naar binnen kan lopen en mensen die buiten langslopen ook geen zicht hebben op de dames. Veel van de deelnemers zijn gesluierd en willen vrij kunnen sporten met vrouwen onderling. Positiviteit, veiligheid en verbinding zijn daarom onze kernwaarden en de dames vertrouwen ons volledig.” Loubna en collega’s organiseren drie keer per week een zaalvoetbalavond: twee keer voor 18-plussers en één keer voor 13-plussers. Daarnaast is er vrouwenzwemmen bij een reguliere sportvereniging, met ook hier dezelfde voorwaarden: onbekenden kunnen niet zomaar binnenkomen en de dames zwemmen buiten het zicht. “Dat bestond al, maar in samenwerking met Alkmaar Sport hebben wij er een avond bij kunnen krijgen.”

Succesvol toernooi

De steun van de gemeente, NOC*NSF en Alkmaar Sport is voor Loubna belangrijk geweest. “Dankzij NOC*NSF hebben we een vliegende start kunnen maken en al direct grote stappen kunnen zetten op het gebied van marketing. We hebben een eigen logo, kleding en branding, maar worden ook gefaciliteerd bij het organiseren van activiteiten en evenementen. Zo hebben we vorig jaar een groot zaalvoetbaltoernooi kunnen organiseren in Alkmaar. In eerste instantie richtten we ons alleen op Alkmaarders die geïnteresseerd waren, maar uiteindelijk bleken er meiden vanuit heel Nederland op het toernooi af te zijn gekomen. Die hoorden of lazen via ons netwerk, door mond-tot-mondreclame en via social media van het toernooi.” Het bevestigde voor Loubna dat zij en haar collega’s van Ladies United voorzien in een behoefte.

“WE ZIJN HEEL HECHT MET ELKAAR EN ZIJN ECHT EEN COMMUNITY”

Krachtige groep

De grote animo en betrokkenheid van alle dames maken dat Loubna dankbaar is. “Tijdens het organiseren van het toernooi waren we positief verrast over de hoeveelheid meiden die bereid waren mee te helpen. We zijn heel hecht met elkaar en zijn echt een community. We zijn niet zomaar even samen aan het sporten om daarna direct weer naar huis te gaan. We zijn een krachtige groep die bestaat uit meiden die allemaal weer heel verschillend zijn: iedereen heeft weer een ander werkveld en een andere achtergrond, dus we leren heel veel van elkaar.”

De komende tijd zal voor Ladies United in het teken staan van verder professionaliseren, besluit Loubna. “Ik doe dit naast een fulltime baan en merk dat het werk steeds meer tijd in beslag neemt. Daarom wil ik goed nadenken over hoe we Ladies United duurzaam en haalbaar houden. De dankbaarheid die we ontvangen is onze grootste motivatie. Deze doelgroep is niet problematisch, we het zijn geen buitenbeentjes of mensen die moeilijk van de straat te houden zijn. Het zijn dames die gewoon willen sporten en samen willen zijn in een veilige omgeving. Daar doen we het voor.”

Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties

In 2023 namen alle 342 Nederlandse gemeenten deel aan de Brede Regeling Combinatiefuncties. Op 31 december 2023 was in totaal 3.212 fte aan BRC-functionarissen (5.938 personen) actief, verspreid over zes functieprofielen:

- 1.392 fte buurtsportcoaches;
- 453 fte cultuurcoaches;
- 705 fte combinatiefunctionarissen onderwijs;
- 227 fte clubontwikkelaars;
- 295 fte beweegcoaches; en
- 140 fte coördinatoren sport en preventie.

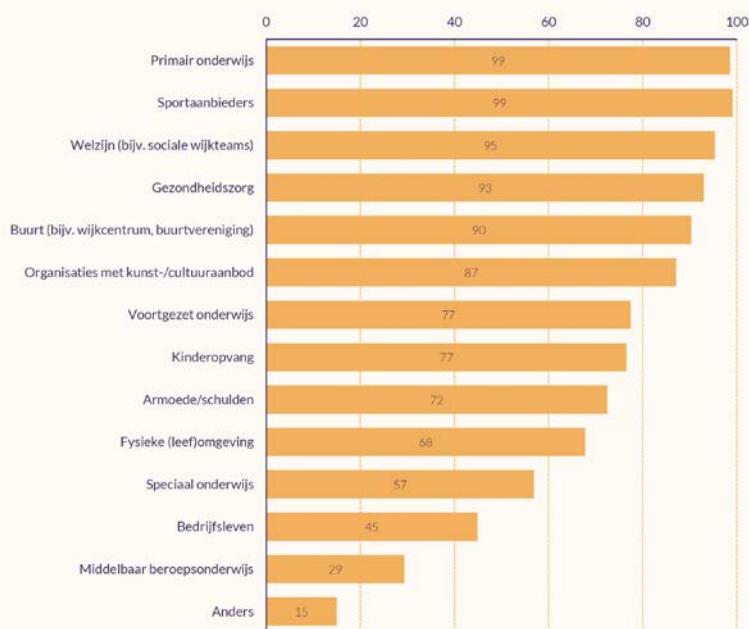
Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023

De Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) is een addendum van Sportakkoord II. Deze regeling en het akkoord vallen, samen met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), onder de Brede SPUK. Het Mulier Instituut monitort de BRC. Bekijk het volledige rapport:

Percentage gemeenten waarin functionarissen vanuit de BRC sport en cultuur verbinden met andere sectoren, in 2023

(in procenten, n=341, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2023.

SAMEN VERSTERKEN WE DE SPORT!